

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

MAGISTERSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Geopolitické soupeření Japonska a Číny
v Indonésii z pohledu měkké síly**

**Geopolitical Rivalry of Japan and China in
Indonesia from soft power perspectives**

OLOMOUC 2022

Bc. et. Bc. Milan Vítek Kulikowski

vedoucí diplomové práce:

Mgr. Ondřej Pokorný PhD.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a uvedl veškeré použité prameny a literaturu.

Olomouc, 05.05.2022

podpis

Obsah

Seznam obrázků.....	5
Úvod.....	9
1 Teoretické problémy a metodika práce	11
1.1 Geopolitika a koncepce mezinárodních vztahů.....	11
1.2. Měkká síla v mezinárodních vztazích.....	13
2 Analýza soupeření Japonska a Číny v Indonésii z hlediska měkké síly.....	18
2.1 Historický pohled na japonsko-čínskou rivalitu	18
2.1.1 Ekonomické zdroje měkké síly	26
2.1.2 Důležitost Japonska a Číny jako obchodních partnerů Indonésie...	27
2.1.3 Soupeření na poli automobilového průmyslu v Indonésii.....	30
2.1.4 Soupeření na poli vládních zakázek	33
2.3. Kulturní zdroje měkké síly	36
2.3.1. Japonsko vs Čína jako destinace pro indonéské vysokoškoláky ...	36
2.3.2. Japonština vs čínština v Indonésii.....	38
2.3.3. Popkulturní zdroje měkké síly	40
2.3.4. Jídlo jako zdroj měkké síly	42
2.3.5. Sport – dvě olympiády, dvě fiaska z pohledu měkké síly	43
2.4. Politické zdroje měkké síly	46
2.4.1. Aktéři čínské a japonské zahraniční politiky	46
2.4.2. Politické vztahy Indonésie s Japonskem.....	47
2.4.3. Politické vztahy Indonésie s Čínou.....	49
3 Přijímání Japonska a Číny v Indonésii	54
3.1. Přijímání Číny v Indonésii.....	54
3.2. Přijímání Japonska v Indonésii	56
3.3. Trendy ve vyhledávání.....	57

3.4. Hlasování v OSN	59
Závěr	61
Resumé.....	63
Zdroje.....	64
1. Literatura	64
2. Elektronické články a webové zdroje	66

Seznam obrázků

1. Vzájemné vnímání Japonců a Číňanů.
2. Graf relativní důležitosti obchodní partnerů Japonska.
3. Graf důležitosti Japonska a Číny jako obchodních partnerů Indonésie.
4. Graf procentuální důležitosti hlavních obchodních partnerů Indonésie v čase.
5. Počet Indonéských studentův Číně 2009-18.
6. Postoj Indonéské veřejnosti k Číně.
7. Trendy ve vyhledávání pojmů Japonsko vs. Čína v Indonésii.
8. Hlasování ve shodě mezi Indonésii a Japonskem/Čínou.

Anotace

Tato diplomová práce zkoumá geopolitické soupeření mezi Japonskem a Čínou v Indonésii. Hlavní metodou pro zjištění, jak v současnosti toto soupeření vypadá je tzv. měkká síla neboli *soft power*, což je koncept vytvořený neoliberalním politologem Josephem Nyeem. Zaměřuje se především na to, jakých nástrojů měkké síly dané mocnosti ve strategickém soupeření o vliv v oblasti Indonésie využívají. V teoretické části je představena metoda výzkumu měkké síly v mezinárodních vztazích, kterou v této práci používáme. Dále v praktické části analyzujeme kořeny japonsko-čínské rivality v historickém kontextu a postupně srovnáváme zdroje měkké síly, které mají Japonsko a Čína v Indonésii k dispozici, a to především ty kulturní, ekonomické a politické. Nakonec v poslední části zhodnocujeme na kvalitativně přijímání dané konkrétní velmoci v Indonésii na příkladu internetových trendů ve vyhledávání a volby Indonésie v OSN.

Klíčová slova: měkká síla, mezinárodní vztahy v Asii, čínsko-japonské soupeření, nástroje měkké síly, indonéska zahraniční politika

Jméno autora: Bc. et. Bc. Milan Vitek Kulikowski

Jméno vedoucího práce: Mgr. Ondřej Pokorný PhD.

Název práce: Geopolitické soupeření Japonska a Číny v Indonésii z pohledu měkké síly

Počet stran: 76

Počet znaků včetně mezer: 137190

Počet použitých pramenů: 127

Počet obrázku:

Na tomto místě chci poděkovat hlavně svému vedoucímu, a to nejen za pomoc při tvorbě této práce. Děkuji za všechna ta léta, kdy jste byl mým mentorem, pane doktore.

Tuto práci věnuji svému příteli Reiovi, který žil, o čem já jen píšu a byl skutečným ambasadorem měkké síly své země. Odpočívej v pokoji, bratře.

Úvod

Indonésie je čtvrtou nejlidnatější zemí světa, která má do budoucna velký potenciál, ať už z pohledu ekonomiky, kultury nebo vojenství. Je součástí asijsko-pacifického regionu, který je kvůli tomuto potenciálu dnes oblastí zvýšeného zájmu světových mocností. V tomto širším regionu momentálně sledujeme dlouhodobý přechod od unipolárního světa vedeného USA, ke světu multipolárnímu, kde jsou světová centra moci stále více a více roztržštěná. Tato diplomová práce je studií moci dvou asijských zemí, které můžeme historicky považovat za rivaly – Čínu a Japonsko.¹

Existuje mnoho teoretických přístupů ke zhodnocení moci a vlivu země v jiné zemi. Pro tuto diplomovou práci pracujeme především s konceptem tzv. měkké síly, což je dnes již zavedený pojem ve studiu mezinárodních vztahů (IR).^{2,3} Měkká síla je schopnost dané země přitáhnout pozitivní pozornost a ovlivnit chování obyvatel jiné země ve svůj prospěch, a to bez použití přímých silových prostředků jako jsou vojenství a ekonomika.⁴ Typickým zdrojem měkké síly je kultura, která může zemi přinést významný kapitál například tím, že obyvatelstvo jiné země tuto přitažlivou zemi navštíví nebo ji například nějakým způsobem podporují v mezinárodně-politických otázkách či konfliktech. Země disponující měkkou silou tak může být jako příklad Nye uvádí, jak rozšíření francouzštiny v 18. století jako *lingua franca* tehdejšího světa podpořilo význam země jako světové velmoci.⁵ Pokud zůstaneme v Asii, můžeme uvést příklad Japonska, které bylo jako první industrializovaná asijská země vzorem pro ostatní asijské národy, tehdy v područí evropských kolonií, což mu na začátku 20. století dávalo určitou legitimitu v jeho narativu o jeho předurčení jako národa schopného osvobodit ostatní asijské národy a vytvoření asijského mezinárodního systému s Japonskem v čele.⁶

Geopolitické soupeření Japonska a Číny v Indonésii proto budeme sledovat z pohledu toho, jaké zdroje měkké síly daná velmoc v Indonésii má, a jak se tato síla projevuje. Měkká síla je těžko kvantifikovatelný, a tudíž obtížně měřitelný koncept, přesto však se nedá říct, že nemá implikace do reality. Jak uvádí autor tohoto konceptu Nye, v lásce také nemůžeme říct,

¹ YAHUDA, Michael. Sino-Japanese Relations After the Cold War: Two Tigers Sharing a Mountain. Routledge, 2014.

² V této diplomové práci budeme pracovat také s běžně používanou zkratkou IR – international relations.

³ OHNESORGE, Hendrik. Soft Power: The Forces of Attraction in International Relations. 2019.

⁴ Například formou vojenské agrese nebo v případě ekonomické síly uplácením či různými sankcemi.

⁵ NYE, Joseph S. The future of power. 2011. s.81.

⁶ YAHUDA, Michael a David SHAMBAUGH. International relations of Asia. s. 45.

že toho druhého milujeme 3,6krát více než někoho jiného a často vlastně ani nevíme, co to ta láska vlastně je. Přesto však kvůli ní děláme věci, které bychom za normálních okolností možná nedělali.⁷

V rámci této diplomové práce si tedy klademe dvě základní výzkumné otázky a to sice:

1. Existuje v současnosti významné japonsko-čínské soupeření o vliv z pohledu měkké síly v Indonésii?
2. Pokud toto soupeření existuje, jak se projevuje a jaké jsou jeho důsledky v Indonésii?

Práce je rozdělená na tři části. V první teoretické části se zabýváme teorií mezinárodních vztahů pro ukotvení a vymezení problematiky, na což v návaznosti pokračujeme definicí a teoretickými problémy měkké síly. V další části analyzujeme a srovnáváme jednotlivé zdroje měkké síly, které mají Japonsko a Čína v Indonésii k dispozici. Hlediska, která používáme jsou ekonomika, kultura a politika. V poslední části zhodnocujeme přijímání těchto zdrojů v Indonésii na příkladech veřejného mínění, internetového vyhledávání a chování Indonésie jako státu při volbě v OSN. Pěvně věříme, že je tato práce srozumitelná a pomůže podnítit další výzkum v této oblasti.

⁷ NYE, Joseph S. The future of power. 2011. s.3.

1 Teoretické problémy a metodika práce

1.1 Geopolitika a koncepce mezinárodních vztahů

V této teoretické části si vysvětlíme základní teoretické přístupy ke studiu geopolitiky, mezinárodních vztahů, a především koncept síly. Geopolitické soupeření v této práci definujeme, jako snahu jedné mocnosti o získání výhody nad konkurencí v podobě jiné mocnosti za použití síly. Jedná se tedy v první řadě o způsob, jakým jednotlivé mocnosti plně své dlouhodobé strategické cíle, a to zejména ve snaze ochránit vlastní obyvatelstvo. Geopolitikou tak rozumíme vědní disciplínu, která zkoumá, jak státy soupeří o určitou formu kontroly nad územím.⁸ V této práci se ovšem nejedná o soupeření ve smyslu vojenského střetnutí, ale spíše o souboj na rovině ekonomické, kulturní a politické.

Mezinárodní vztahy (ve zkratce IR) s pojmem geopolitika úzce souvisí. Pod tímto pojmem chápeme studium vztahů států v mezinárodním systému. Moderní studium IR pak můžeme dále rozdělit do tří myšlenkových proudů, a to sice na realismus, liberalismus a konstruktivismus. Každý z těchto proudů chápe mezinárodní systém a interakci států v něm odlišně, protože vychází z trochu jiné intelektuální tradice. Tyto proudy ale samozřejmě neexistují ve vakuu, takže se vzájemně ovlivňují a doplňují.

Realismus je škola založená na koncepci, že mezinárodní systém, ve kterém státy operují, je anarchistický, a tudíž zde platí právo silnějšího. Státy tedy pro získání moci či samotné obhájení své existence musí využívat prostředky přímé síly jako vojenství. Preferovaný stav mezinárodního systému z pohledu realistické školy je balance síly upevněná na základě vojenských spojení. Hlavními a nejdůležitějšími aktéry mezinárodního systému jsou z realistického pohledu samotné suverénní státy. Mezi zástupce této školy můžeme zařadit například Johna Mearsheimera nebo Kennetha Waltze, považované za jedny ze zakladatelů neorealismu. Neorealismus je dnes hlavním myšlenkovým proudem v rámci realismu. Pracuje se základním realistickým konceptem a doplňuje ho o důležitost mezinárodních organizací a sledování domácí politické scény.⁹

Druhou významnou školou teorie IR je liberalismus, který vychází převážně z ekonomických teorií. Základní premisou mezinárodního systému je podle liberalistů

⁸ FLINT, Colin. Introduction to Geopolitics. Routledge, 2006. s.13.

⁹ YAHUDA, Michael a David SHAMBAUGH. International relations of Asia. s. 60.

vzájemná ekonomická závislost jednotlivých aktérů a fakt, že mezinárodní obchod může zamezit vzniku přímých válečných konfliktů, protože na obchodu vydělají obě strany více než na válce. Svoboda světového obchodu a volný pohyb zboží je tak dle liberalistů jakýmsi imperativem dobře fungujícího mezinárodního systému. Dalším základním poznatkem liberalismu je, že demokracie je stabilnější a předvídatelnější než autokracie. Tím pádem spolu demokratické státy nevedou válečné konflikty, protože nedemokratickým politikům takových zemí hrozí, že budou rychle odstaveni od moci. Třetí hlavní myšlenkou liberalismu je zapojení mezinárodních institucí. Tyto instituce mohou fungovat jako mediátoři vztahů mezi jednotlivými suverénními státy. Hlavní takovou institucí je OSN.¹⁰ Moderní neoliberalismus obsahuje také prvky neorealismu, ale stále vidí jako nejdůležitější věc v mezinárodním systému roli ekonomických institucí jako Mezinárodní měnový fond nebo WTO.^{11,12}

Třetí dnes nejčastěji používanou teorií IR je konstruktivismus, který zdůrazňuje, že kromě materiálních věcí jako vojenství a ekonomika formují mezinárodní systém primárně normy, historie, kultura a identita tvořená samotnou interakcí mezi jednotlivými státy. Je tak určitým protikladem k realismu zdůrazňujícího důležitost vojenskou sílu i k liberalismu, který akcentuje světový ekonomický řád. Konstruktivismus chápe mezinárodní systém jako proces vytváření vzájemných interakcí podobný lidskému procesu socializace. Normy chování států jsou v konstruktivismu brány tak, že jsou vytvářeny samotnými státy a mění se v čase, jak se mění mezinárodní společnosti. Nic tedy v podstatě není v mezinárodním systému dle této teorie permanentní. Podle konstruktivismu by měly v mezinárodním systému hrát primární roli komunity či jinak mezinárodní společnosti a to skrze své sdílené hodnoty a normy. Mezi známé teoretiky konstruktivismu můžeme řadit například Alexandra Wendta nebo Petera Katzensteina.¹³

Každá z těchto koncepcí se dá aplikovat při zkoumání geopolitického soupeření Japonska a Číny v Indonésii. Pokud bychom se dívali na vztahy těchto zemí z pohledu neorealistickeho, bylo by vhodné zaměřit se na vojenskou a strategickou kooperaci zmíněných zemí. V regionu jihovýchodní Asie, přes všechny lokální konflikty¹⁴ a agresivní chování

¹⁰ Organizace spojených národů.

¹¹ Světová obchodní organizace.

¹² YAHUDA, Michael a David SHAMBAUGH. *International relations of Asia*. s. 66-68.

¹³ YAHUDA, tamtéž. s. 70-72.

¹⁴ Zmínme například separatistické snahy některých regionů v Indonésii, uprchlickou krizi v souvislosti s genocidou Rohingů v Myanmaru nebo separatistické tendence muslimského obyvatelstva Filipín. OISHI, Mikio, ed. *Contemporary Conflicts in Southeast Asia: Towards a New ASEAN Way of Conflict Management* [online]. Springer, 2016 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-981-10-0042-3> s.1.

ČLR,¹⁵ se ale přece jen stále zvyšuje vzájemná ekonomická závislost zemí v regionu a dochází k stále větší integraci místních ekonomik na makro úrovni formou obchodních smluv vytvářejících zóny volného obchodu, z nichž nejdůležitější je dnes RCEP¹⁶ a specificky pro region jihovýchodní Asie pak hlavně organizace ASEAN. Z těchto důvodů je liberalismus se svým důrazem na ekonomickou kooperaci, politickou kooperaci a nestátní aktéry v mezinárodních vztazích primární koncepcí mezinárodních vztahů, se kterou v této práci pracujeme, protože z něj částečně vychází i teorie měkké síly podle Nye.¹⁷

1.2. Měkká síla v mezinárodních vztazích

Na začátku je potřeba definovat základní koncepci síly v mezinárodních vztazích, protože stěžejní částí této práce je právě analýza měkké síly Japonska a Číny v Indonésii. Například Turcsányi ve své knize o vzrůstající čínské asertivitě na geopolitické scéně definuje moc v IR jako „*schopnost (něčeho) dosáhnout, anebo udržet cílenou situaci*“.¹⁸ Nye ve svém stěžejním díle „*Soft Power: The Means to Success In The World Politics*“ o měkké síle definuje sílu jednoduše jako: „*schopnost ovlivnit ostatní, abychom dosáhli výsledků, které chceme*“.¹⁹ Toto dílo je jedním ze základních teoretických východisek pro tuto práci. Jiná definici, kterou Nye používá ve svém díle „*The Future of Power*“ je spíše slovníková: „*síla je kapacita dělat věci a v sociálních situacích tak dosahovat výsledků, které chceme*“.²⁰ Ohnesorge ve své knize o měkké síle zdůrazňuje, že koncept síly v IR obecně je těžko vymezitelný. Vymezení síly a potažmo vlivu je podle něj jednou z největších odborných polemik v celém oboru.²¹ Výše zmínění autoři se však víceméně shodují, že přestože síla a moc jsou těžko definovatelné, jejich vliv na realitu IR je patrný a je třeba sílu a vliv blíže studovat.²²

Obtížná identifikovatelnost a problematičnost kvantifikace je základním metodickým problémem při výzkumu síly v IR. Ohnesorge proto například navrhuje se v rámci metodiky výzkumu zaměřovat na kvalitativní výzkum zdrojů měkké síly, mezi které řadí kulturu

¹⁵ Tímto máme na mysli především budování vojenských námořních základen na a námořní cvičení v jihočínském moři zhruba od roku 2012 do současnosti.

¹⁶ Regionální komprehensivní ekonomické partnerství je dohoda o volném obchodu zahrnující 15 zemí v regionu východní a jihovýchodní Asie. Svou velikostí představuje největší blok volného obchodu na světě. Zdroj: MULLEN, Andrew. What is RCEP, the world's largest free trade deal that is under way?. China Macro Economy [online]. 1.1.2022 [cit. 2022-04-06]. Dostupné z: <https://www.scmp.com/economy/global-economy/article/3161707/what-rcep-worlds-largest-free-trade-deal-under-way>.

¹⁷ NYE, Joseph S. The future of power. 2011. s. 83.

¹⁸ TURCSANYI, Richard. Assertive Chinese Foreign Policy: The 'Power-Shift' Theory and the South China Sea. 2018. s.64.

¹⁹ NYE, Joseph. Soft Power: The Means To Success In World Politics. 2004.

²⁰ NYE, Joseph S. The future of power. 2011. s.6.

²¹ OHNESORGE, Hendrik. Soft Power: The Forces of Attraction in International Relations. 2019. s.26.

²² Nye chápe sílu a vliv v kontextu IR jako velice podobné, či rovnou zaměnitelné pojmy.

a jednotlivé kulturní aspekty jako jsou jazyk, jídlo, popkulturu atd. Nakonec doporučuje zaměřit se na nástroje, které používají samy státy v prosazování a vytváření měkké síly – tedy politiku, veřejnou a osobní diplomacii.²³ Srovnáním těchto zdrojů a instrumentů si můžeme vytvořit obrázek o síle dané země v jiné zemi. Dále můžeme sledovat kooperaci daných zemí v mezinárodních organizacích nebo jak často spolu tyto země volí v rámci OSN. V této diplomové práci proto pracujeme i s tvrdými daty, které se týkají hlasování valného shromáždění OSN a toho, jak často hlasuje Indonésie s ČLR a Japonskem. Další alternativní přístup je využití internetu a tzv. velkých dat. Pomocí volně přístupných informací z internetového vyhledávače Google můžeme aplikovat při studiu měkké síly marketingovou metodu sledování trendů ve vyhledávání popularity ČLR a Japonska v indonéském online prostředí a tyto trendy podrobit analýze. Využití velkých dat ve výzkumu měkké síly navrhuje například Davis a Ji.²⁴

Hlavní kritika měkké síly v akademickém diskurzu pramení z několika zdrojů. Za první autoři jako Hall²⁵ poukazují na vágnost a již zmíněnou těžkou specifikaci konceptu. Na tuto kritiku lze ale argumentovat tím, že přestože je koncept těžko kvantifikovatelný, nejde říct, že se neprojevuje v reálném světě a nemá vliv na zcela rozhodování v zahraniční i domácí politice. Příkladem přímo z Indonésie může být dramatická změna ve směřování země v roce 1965.²⁶ V této době na tom byla Indonésie ekonomicky velice špatně a zemi zmítal hlad a chudoba. V roce 1965 proběhl navíc v zemi pokus o komunistický převrat, který byl bleskově zmařen. Této situace využila indonéská armáda v čele s generálem Suhartem, která v zemi nastolila prozápadní paramilitaristický režim. Přestože je zřejmé, že přechod od Sukarnovi řízené demokracie k Suhartovu režimu Orde baru²⁷ byl do určité míry ovlivněn tvrdou silou západních mocností, zřejmě větší význam ke konsolidaci moci ve prospěch armády v Indonésii měla propaganda. Část indonéské společnosti byla uvržena do vyhrocené hysterie vůči komunistické straně a Čínské lidové republice. Tuto hysterii rozdmýchávala média ovládaná pravicově smýšlejícími přívrženci Suharta. Toto způsobilo totální zničení komunistické strany

²³ OHNESORGE, Hendrik. Tamtéž, s.209.

²⁴ DAVIS, Richard a Li Ji. Challenges of a big data approach in mapping soft power. *The Routledge Handbook of Soft Power*. 2017, s. 104-122.

²⁵ HALL, T. An Unclear Attraction: A Critical Examination of Soft Power as an Analytical Category. *The Chinese Journal of International Politics*. 2010, 3(2), 189-211. Dostupné z: doi:10.1093/cjip/poq005

²⁶ Indonésie byla mezi lety 1959-1966 klasifikována jako řízená demokracie, v čele s autoritativním samovládcem Sukarnem, který v zahraniční politice směřoval více k Číně a SSSR a celou zemi směrem k indonéské verzi socialismu, přestože nebyl sám komunistou.

²⁷ V překladu Nový řád. Tento režim trval mezi lety 1966–1998 a vyznačoval se nepotismem, korupcí a porušováním práv menšin, náboženských i etnických. Zároveň, ale Suharto přivedl zemi zpět do OSN, liberalizoval ekonomiku a během několika let drasticky zvýšil životní úroveň obyvatel.

v Indonésii a smrt miliónů osob.²⁸ Z tohoto faktu profitovaly především západní mocnosti. USA ale neposlaly do Indonésie tanky ani námořnictvo, aby zemi získalo na svou stranu ve studené válce. Byla to spíše dlouhodobá nespokojenost s ekonomickým řízením a orientací na neefektivní ekonomický systém, které způsobily Sukarnův pád. V tomto smyslu můžeme předpokládat, že atraktivnost ekonomického modelu západu, respektive odstranění neefektivního socialistického ekonomického modelu v čele se Sukarnem, byla pro Suharta a jemu věrné generály jednou z klíčových motivací pro získání moci. Suharto sice asi nebyl „uchvácen“ americkou kulturou, tak jak ji běžně chápeme, ale pokud pro něj bylo zajištění přílivu zahraničního kapitálu alespoň nějakou hnací silou, dá se v konečném důsledku říct, že USA zde nepochybně uplatnily svou neviditelnou a těžko specifikovatelnou měkkou sílu založenou na pozitivním přitažení, stejně jako v mnoha jiných případech všude na světě.

Nye dále říká, že není vhodné dávat pouze rovnítko mezi atraktivitou ekonomického rozvoje země, potažmo životním standardem jejích obyvatel a měkkou silou jako dvěma totožnými věcmi. Naopak zdůrazňuje, že samotná ekonomická síla země je spíše nástrojem tvrdé síly, protože se dá kvantifikovat a více vědoměji používat. Ekonomická síla může působit jak v souladu s měkkou silou, tak v jejím protikladu.²⁹ Můžeme přitom opět použít konkrétní příklad z nedávné historie Indonésie, jakým je například přijímání Japonska v Indonésii v 70. letech minulého století. Japonsko v té době zažívalo patrně největší mezinárodní slávu z pohledu svých ekonomických úspěchů a japonský rozvojový model byl dáván za příklad úspěšného přerodu válkou zničené rozvojové země v moderní industriální společnost, což dávalo v té době Japonsku velké množství měkké síly v Evropě a částečně i v Asii. Na druhé straně ale přesně v této době bylo vidění Japonska indonéskou společností ve většině případů negativní, což vedlo třeba ke známým vlnám bojkotu japonského zboží a útokům na japonské společnosti.³⁰ Dokonce všeobecné nepřátelství vůči Japonsku vyústilo v největší občanské nepokoje od roku 1965, když v roce 1974 Indonésii navštívil japonský ministerský předseda Tanaka Kakuei. Japonci byli tehdy v indonéské společnosti považováni za nekolonizátory a široce kritizováni za agresivní exportní politiku zaměřenou primárně na zisk.³¹ Japonská

²⁸ ROBINSON, Geoffrey. “Down to the Very Roots”: The Indonesian Army’s Role in the Mass Killings of 1965–66. *Journal of Genocide Research* [online]. 2017, 19(4), 465-486 [cit. 2022-04-27]. ISSN 1462-3528. Dostupné z: doi:10.1080/14623528.2017.1393935

²⁹ NYE, Joseph S. *The future of power*. New York: Public Affairs, 2011. s.52.

³⁰ VAN ZANDEN, Jan Luiten. *Economic history of Indonesia*. New York: Routledge, 2012, s. 177.

³¹ SAHRASAD, Herdi a Muhammad RIDWAN. The Malari 1974, Press and the Soeharto’s New Order: A Historical Reflection on Student Movement in the Authoritarian Era. *Budapest International Research and Critics Institute (BIRCI-Journal): Humanities and Social Sciences* [online]. 2020, 3(4), 2796-2806 [cit. 2022-04-06]. Dostupné z: doi:10.33258/birci.v3i4.1289.

ekonomická expanze navíc poškozovala málo rozvinutý indonéský průmysl, neschopný konkurovat ani cenou, natož kvalitou.³² Často si také za své byznysové partnery vybírali etnické Číňany, což vedlo k disproporčnímu rozdělování ekonomických statků v rámci indonéské společnosti. Indonéská společnost měla navíc tehdy ještě stále v živé paměti japonské pokusy o vytvoření Velké Asijské sféry blahobytu a válečné hrůzy jako devastující hladomor na Jávě způsobený konfiskováním rýže pro vojenské účely.³³ Ekonomická síla Japonska tedy v konečném důsledku poškozovala vztahy mezi oběma zeměmi a omezovala prostor pro ovlivnění, který měkká síla představuje.

Za další je třeba zmínit, že měkká síla tak, jak ji Nye formuluje, je z velké části mimo kontrolu jednotlivých států a jejich politiků. Dá se dokonce říct, že pokud půjdeme do hloubky ke zdrojům měkké síly, je tato síla v podstatě více v rukách neziskového sektoru, soukromých podniků a jednotlivých osobností jako jsou například lidé pracující v zábavním průmyslu nebo třeba ve vědě. Národní vlády pak mohou figurovat v tomto systému spíše jako koordinátoři, respektive facilitátoři politiky podporující export kulturních, technických a jiných myšlenkových konceptů než jako skuteční tvůrci.³⁴ Navíc si musí dávat pozor, aby svou roli v podpůrných aktivitách nepřeháněli. Pokud se vrátíme k předchozímu příkladu z historie Indonésie, podpůrně aktivity Číny vůči Komunistické straně Indonésie ve formě peněz, materiálu, a hlavně v rovině ideové, nezůstaly na domácí indonéské scéně bez odezvy. V konečném důsledku daly Suhartovi a indonéské armádě dobrou pro záminku, pro vyvolání anti-komunistické hysterie ve snaze zabránit komunistickému puči v zemi.³⁵

V neposlední řadě Nye varuje před chápáním měkké síly jako doslovného protikladu síly tvrdé, ať už vojenské nebo ekonomické. Spíše je podle něj třeba vidět sílu v mezinárodních vztazích jako kombinaci měkké a tvrdé síly.³⁶ Nye považuje obě síly za dvě strany téže mince, které jsou někdy ve shodě, někdy v protikladu. Spíše se jedná o komplementy a v teorii IR proto dnes také používáme kombinaci síly měkké a tvrdé neboli chytrou sílu.³⁷ Naopak zdroje moci, které řadíme do kategorie tvrdé síly, mohou v některých případech být významnými generátory

³² 1967–1998. VAN ZANDEN, Jan Luiten. tamtéž, s. 177-179.

³³ Odhady civilních obětí v důsledku japonské okupace Holandské Východní Indie mezi lety 1941-1945 se pohybují kolem 2,6 až 3 milionů osob. Většina z nich důsledkem výše zmíněného, uměle vytvořeného hladomoru a účasti na nucené práci pro japonskou armádu. HUFF, Gregg. World war II and Southeast Asia. 2020. s. 382.

³⁴ NYE, Joseph. Soft Power: The Means To Success In World Politics. s.17.

³⁵ ROBINSON, Geoffrey B. The Killing Season: A History of the Indonesian Massacres, 1965–66. s.81-85.

³⁶ NYE, Joseph S. The future of power. New York: Public Affairs, 2011. s. 207-209.

³⁷ NYE, Joseph S. tamtéž. s. 231-234.

síly měkké. Jako ukázkový historický příklad působení měkké a tvrdé síly lze uvést například období studené války. Přestože Spojené státy nikdy otevřeně nevstoupily do přímého konfliktu se Sovětským svazem, obě supervelmoci intenzivně preventivně zbrojily a bylo to právě zuřivé tempo investic do zbrojení, které nakonec spolu s ideologickým vyprázdněním a dalšími faktory způsobily pád Sovětského svazu. Zároveň s touto tvrdou vojenskou a ekonomickou silou měly Spojené státy obrovskou výhodu v kulturní přitažlivosti, kdy americký způsob života v relativní hojnosti přitahoval samotné obyvatelé Sovětského svazu.³⁸

V této části jsme si tedy představili základní teoretické koncepce IR a zmínili důvody, proč je s nimi důležité pracovat v analýze soupeření Japonska a Číny v Indonésii. Hlavní koncepcí, se kterou dále pracujeme je liberalismus, který chápeme jako nejlepší nástroj k pochopení vzájemné závislosti tří zkoumaných zemí. Druhým hlavním teoretickým konceptem, na který je tato práce zaměřena je měkká síla, respektive její zdroje, mezi které řadíme ekonomiku, kulturu, politiku, ale i celou řadu dalších věcí jako veřejnou diplomacii nebo sport. V následující praktické části si rozebereme tyto jednotlivé zdroje měkké síly, kterými mocnosti Japonsko a Čína v Indonésii disponují. Zároveň nám tato kapitola dala východisko pro zkoumání přijímání obou mocností v Indonésii, a to ve formě kvalitativní analýzy měkké síly, na které se také zaměříme v druhé části této práce.

³⁸ NYE, Joseph. Tamtéž. 2004. s. 19-20.

2 Analýza soupeření Japonska a Číny v Indonésii z hlediska měkké síly

2.1 Historický pohled na japonsko-čínskou rivalitu

Před tím, než se budeme zabývat konkrétně soupeřením Číny a Japonska v Indonésii, je důležité zmínit kontext japonsko-čínského soupeření v Asii obecně. Pro Japonsko jsou vzhledem k jeho ostrovní poloze charakteristická častá období odloučení od zahraničí a záměrná neúčast v regionální politice.³⁹ Oproti tomu starověká i středověká Čína byla díky své velikosti téměř vždy asijským politickým hegemonem a vyžadovala od svých menších sousedů tributy a uznávání autority čínského císaře. Systém mezinárodních vztahů v Asii tedy můžeme zjednodušeně v celém předmoderním období⁴⁰ označit jako tributární a sinocentrický.⁴¹

Zpočátku japonských dějin viděl nově vznikající japonský stát v Tchangské Číně v mnoha oblastech civilizační vzor a rozhodně neměl zájem o konfrontaci. Japonci vysílali do Číny pravidelná poselství, kterých se účastnili státní úředníci a učenci. Čína viděla v Japonsku podřízené tributární království a čínský císař považoval území japonských ostrovů v podstatě za své odloučené území, třebaže na něm fakticky neměl v podstatě žádnou reálnou moc.⁴² Viděno prismatem této práce by se dal vliv tehdejší Číny na Japonsko považovat za formu měkké síly. Japonci byli přitahováni civilizační vyspělostí Číny a přejali také buddhismus, původní z Indie. Buddhismus se v Japonsku rychle stal dominantním náboženstvím. Dále Japonci přejali písmo, které dalo základ dnešnímu japonskému psacímu systému a vlastně i samotné státní zřízení ve formě silného centralizovaného státního aparátu v čele s císařem. Z čínských kronik se také dozvídáme nejstarší, napůl legendární historii japonských ostrovů. Je příznačné, že v nich Číňané označovali Japonsko jako *wa* neboli trpaslík.⁴³ Díky tomu by se první období japonsko-čínských vztahů dalo označit jako krajně vychýlené ve prospěch Číny. Důležitým milníkem je rok 838, kdy bylo k čínskému dvoru vysláno poslední velké poselstvo.

³⁹ GREEN, Michael. Japan in Asia. YAHUDA, Michael a David SHAMBAUGH. International relations of Asia. s. 170-187.

⁴⁰ Předmoderním období zde chápeme dobu zhruba do poloviny 19. století, kdy císařská Čína již významně zaostávala za západními evropskými mocnostmi, které se postupně staly hlavními hybateli dění v regionu. FAIRBANK, John King. Dějiny Číny. 1998. Dějiny států. s. 218-236.

⁴¹ KIM, Samuel. The Evolving Asian System. YAHUDA, Michael a David SHAMBAUGH. International relations of Asia. s. 35-41

⁴² DREYER, June Teufel. Middle Kingdom and Empire of the Rising Sun: Sino- Japanese Relations, Past and Present. s. 9-12.

⁴³ KIDDER, J. Edward. Cambridge history of Japan vol. I.: Ancient Japan. s. 97-100.

Vzhledem k přetrvávajícím vnitropolitickým problémům v Číně a určitému společenskému rozvratu, s čímž byl spojený i civilizační úpadek Číny, se japonský stát v podstatě plně emancipoval a od roku 894 již Japonci do kontinentální Číny žádné oficiální poselstvo nevysílali.⁴⁴ Kromě zmíněného faktu, že Tchangská dynastie byla na konci 9. století již na konci svého zlatého období, a Japonsko již dokázalo vstřebat a plně si přizpůsobit státní aparát podle svého, můžeme za tímto rozhodnutím vidět i první snahy o emancipaci Japonska ze zahraničně politického pohledu.⁴⁵ Pro následující období japonských dějin Heian i následné vlády vojenských vládců šógunů Kamakura i Ašikaga je typické silné vymezení vůči kontinentálním snahám o dominanci nad japonským územím.

V průběhu středověku⁴⁶ a ranně moderního období se Japonsko do mezinárodního dění v Asii příliš nezapojovalo. Výjimku tvoří snad jen krátké období o pokus dobytí Koreje a aktivita pirátů *wakó*. Japonsko bylo v té době ponořeno do vlastních vnitropolitických záležitostí a bylo tím pádem spíše pasivním účastníkem IR v Asii. Naproti tomu Čína, která dosáhla svého civilizačního a mocenského vrcholu na kontinentu za vlády mandžuské dynastie Čching. Stalo se tak podmaněním si rozsáhlých oblastí jako Sin-ťiang, Tibet a Mandžusko zhruba ve druhé polovině 18. století. Nicméně císařská Čína postupně v průběhu 19. století stále více a ztrácela v oblasti ekonomické a technologické za vyspělými zeměmi.⁴⁷ Během opiových válek ve 40. a 50. letech 19. pak Čchingové utrpěli potupné porážky od Velké Británie a postupně ztráceli dokonce kontrolu nad částmi svého území. Jmenujme například Ruskou expanzi do Mandžuska nebo britský Hongkong.⁴⁸ Čína byla během 19. století silně oslabena sérií občanských povstání a nepokojů, jako bylo povstání Tchaj-pingů anebo povstání boxerů.⁴⁹ Situace dokonce dospěla tak daleko, že i Japonsko, po celá staletí viděno očima čínských státníků jako malá a Číně ve všech ohledech podřízená země, dokázalo nad Čchingy zvítězit v první čínsko-japonské válce 1897-1898 a získat pod svou kontrolu část území čínského císařství. Japonsko získalo mimo jiné kontrolou nad Taiwanem a důležitým poloostrovem Liang Tung.⁵⁰ Japonské císařství se totiž díky úspěšným reformám Meidži od roku 1868 rychle

⁴⁴ REISCHAUER, Edwin O. a Albert M. CRAIG. Dějiny Japonska. s. 30.

⁴⁵ DREYER, June Teufel. Middle Kingdom and Empire of the Rising Sun: Sino- Japanese Relations, Past and Present. s. 14-18.

⁴⁶ V japonském historickém členění tím rozumíme vládu šógunátů Kamakura, Ašikaga a období Azučí-Momojama, tedy dobu mezi lety 1185–1603.

⁴⁷ FAIRBANK, John King. Dějiny Číny. 1998. Dějiny států. s. 218-236.

⁴⁸ KIM, Samuel. The Evolving Asian System. YAHUDA, Michael a David SHAMBAUGH. International relations of Asia. s. 35-41

⁴⁹ FAIRBANK, John King. Dějiny Číny. s. 238.

⁵⁰ DREYER, June Teufel. Middle Kingdom and Empire of the Rising Sun: Sino- Japanese Relations, Past and Present. s. 45-46.

zmodernizovalo. Na začátku 20. století pak bylo zdaleka nejvýznamnější domácí mocností v Asii.⁵¹ Svou pozici následně potvrdilo i porážkou Ruského carství v rusko-japonské válce 1905 a především také první světové válce, kde stálo na straně Dohody a rychle zvítězilo v Tichomoří, kde se mu podařilo zabrat ostrovy, předtím patřící Německu.⁵²

V průběhu 30. let v Japonsku postupně rostl nacionalismus a spolu s ním vliv armády na společnost, což vyústilo v agresivní politiku vojenské expanze. Čína se naproti tomu zmítala ve vleklé občanské válce mezi komunisty v čele s Mao-Ce Tungem a Kuomintangem v čele s Čankajškem. Této vnitřní slabiny chtěli japonští militaristé využít a roku 1933 po incidentu na mostě Marca Pola vyprovokovali Čínu k válce, na kterou nebyla, vzhledem k výše zmíněnému vnitřnímu konfliktu, připravena. V polovině 30. let již můžeme mluvit o mezinárodním systému, který je do určité míry řízen mezinárodními organizacemi, a právě odpověď Ligy Národů, předchůdkyně dnešní OSN, byla pro Japonské císařství z pohledu dalšího vývoje kritická.⁵³ Mezinárodní společenství téměř jednohlasně odsoudilo japonskou agresi. Sérii sankcí evropských velmocí a USA především na dovoz kriticky důležitých strategických surovin jako uhlí o ocel postavila Japonsko před rozhodnutí, zda pokračovat ve válce s Čínou a dostat se tak do potenciálního vojenského konfliktu i s USA nebo válku zastavit. Militantní vláda vedená generálem Tódžóem, která se pak chopila v moci zemi přivedla Japonsko do katastrofy druhé světové války a potupné porážky ze strany USA. Čína, během války sjednocená v boji proti Japoncům se po roce 1945 opět dostala do víru občanské války mezi komunisty a Kuomintangem. V roce 1948 nakonec komunisté v čele s Mao Ce Tungem zvítězili.⁵⁴

Je paradoxem, že vítězství komunismu v Číně bylo jedním z hlavních důvodů toho, proč se nakonec Spojené státy rozhodly znovuvybudovat Japonsko jako silnou industriální ekonomiku a svého hlavního spojence pro zadržování komunismu v Asii. Následující korejská válka 1950–1953, která byla v podstatě střetnutím hlavně mezi nově vzniklou Čínskou lidovou republikou a USA, pak již byla naplno testem toho, zda se povede zastavit šíření komunistické ideologie, a především socialistického ekonomického systému v dalších asijských státech. Japonsko v ní sehrálo klíčovou roli jako „nepotopitelná letadlová loď“ - tedy základna pro vojáky mezinárodní koalice v čele s Američany. Také výrazně napomohla nastartovat japonské

⁵¹ REISCHAUER, Edwin O. a Albert M. CRAIG. Dějiny Japonska. s. 186.

⁵² KIM, Samuel. The Evolving Asian System. YAHUDA, Michael a David SHAMBAUGH. International relations of Asia. s. 35-41.

⁵³ DREYER, June Teufel. Tamtéž. s. 72-77.

⁵⁴ DREYER, tamtéž. s. 79-81.

hospodářství zničené ve válce v Pacifiku tím, že japonské společnosti získaly mnoho zakázek pro americkou armádu na výrobu různé techniky a dalších materiálů.⁵⁵ Je tak ironií osudu, že pro válkou zničené Japonsko, které se v diplomatických stycích omezovalo na následování USA, se opět stal zprostředkovaně vztah vůči Číně v podstatě nejdůležitějším aspektem zahraniční politiky.

Následující téměř dvě dekády, kdy byla Čína zmítána v jedné vleklé ekonomické, politické a sociální krizi, způsobené primárně maoistickými experimenty jako Velký skok vpřed nebo Kulturní revoluce, se Japonsko v zahraniční politice drželo Spojených států a formálně uznávalo na půdě OSN Čínskou republiku na Taiwanu v čele s Čankajškem. Teprve až po roce 1972, kdy Spojené státy začaly oficiálně uznávat ČLR a ukončily oficiální diplomatické styky s Taiwanem, se japonská vláda odhodlala k otevření debaty o oficiálních stycích. Je třeba si uvědomit, že až do roku 1978, kdy byla podepsána Dohoda o přátelství a vzájemné spolupráci mezi Japonskem a Čínou, byly tyto dvě země stále oficiálně ve válečném stavu, třebaže poslední výstřely druhé čínsko-japonské války utichly již více než dvě dekády předtím. Zasluhu v tomto oteplení vztahů lze přičíst v reformní vládě Teng Siao Pchinga a také vládě japonského premiéra Tanaky Kakueie. 80. léta jsou pak charakteristická jako jedno z nejlepších období pro japonsko-čínské vztahy v moderní historii.⁵⁶ Čínský režim se snažil, alespoň navenek, o liberalizaci svého hospodářství a přilákání zahraničních investorů, což se mu úspěšně povedlo, a naopak Japonsko se na konci 80. let dostalo na samotný vrchol své hospodářské významnosti nejen v asijské ale i světové ekonomice, a dokonce velikostí svého hrubého domácího produktu předstihlo Sovětský svaz – zemi, nesrovnatelně větší co do území i počtu obyvatel, disponující navíc rozsáhlými surovinovými zdroji. Fenomenální úspěch japonského hospodářského modelu byl ale přeceněn. Nerealistické nadhodnocení realitního trhu v Japonsku mezi lety 1986-1991 způsobilo finanční bublinu. Když tato bublina na začátku 90. let splaskla, způsobilo to rozvrat japonského finančního trhu a více než dvě dekády trvající ekonomickou stagnaci, která byla navíc umocněna několika významnými živelními katastrofami, a to sice zemětřesením v Kjótu 1996 a v Tóhoku 2011. Druhé zmiňované bylo vůbec tím největším v japonské historii a způsobilo navíc známou havárii elektrárny Fukušima, které ochromilo japonský energetický sektor na mnoho let dopředu. Stejně tak Čína vstupovala do 90. let ve stínu krize. Tanky, které definitivně daly na Náměstí nebeského klidu sbohem pokusům o demokratizaci režimu, rozdrtily také veškerou do té doby budovanou image Číny

⁵⁵ REISCHAUER, Edwin O. a Albert M. CRAIG. Dějiny Japonska. s. 277-278.

⁵⁶ DREYER, June Teufel. Middle Kingdom and Empire of the Rising Sun: Sino – Japanese Relations, Past and Present. s. 156-161.

na Západě a způsobily rekordní nepopularitu Číny v celém demokratickém světě, včetně Japonska. V průběhu devadesátých let se ale vztahy mezi ní a zbytkem světa začaly opět pozvolna normalizovat, hlavně v důsledku obrovského ekonomického potenciálu, jaký v té době přinášely investice do výroby v Číně. Pomyslným vyvrcholením integrace Číny do světové ekonomiky ve byl její vstup do WTO v roce 2001.⁵⁷

Dnes se japonsko-čínské vztahy dají označit japonsky jako *seirei keirecu* neboli politicky studené, byznysově žhavé.⁵⁸ Japonské investice v Číně před pandemií covid-19 dosahovaly nejvyšších čísel v historii a stejně tak objem vzájemného obchodu.⁵⁹ Čína je pro Japonsko největší obchodní partner, a naopak Japonsko pro Čínu je třetí nejdůležitější trh po USA a Evropě. V době těsně před pandemií covid-19 japonský sektor turismu dosahoval rekordních čísel a bylo to právě i díky obrovskému nárůstu zahraničních návštěvníků z Číny. Premiér Abe⁶⁰ byl sice považován za nacionalistu a jestřába v bezpečnostních otázkách a nebál se provokovat Čínu například návštěvou svatyně Jakusuni, zasvěcené mimo jiné i válečným zločincům z období druhé čínsko-japonské války, ale v ekonomické oblasti postupoval extrémně pragmaticky a výrazně posiloval japonsko-čínské obchodní vazby. Podobě se dá mluvit o jeho čínském protějšku, prezidentu Si Ťin-Pchingovi. Který opět na domácí politické scéně akcentoval vůči Japonsku hlavně nacionalistickou rétoriku, ale ekonomické vazby víceméně podporoval.⁶¹

Pokud se na úrovni ekonomické můžeme bavit o jistém uvolnění vztahů založeném na pragmatismu a vzájemné důležitosti, na poli diplomacie jsou Japonsko a Čína stále hořkými rivaly. Veřejné mínění v Číně vůči Japonsku je stále zatíženo historickým prismatem dědictví druhé světové války, které je navíc v posledních letech neustále živeno čínskou státní propagandou. Vyobrazení Japonska v čínské populární kultuře je kapitolou samo pro sebe, ale na tomto místě se dá pouze stručně podotknout, že v souladu s politikou čínské komunistické strany je v podstatě pouze negativní. Čínská vládnoucí vrstva dává do popředí nacionalismus

⁵⁷ WTO [online]. [cit. 2022-04-06]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/thewto_e/countries_e/china_e.htm.

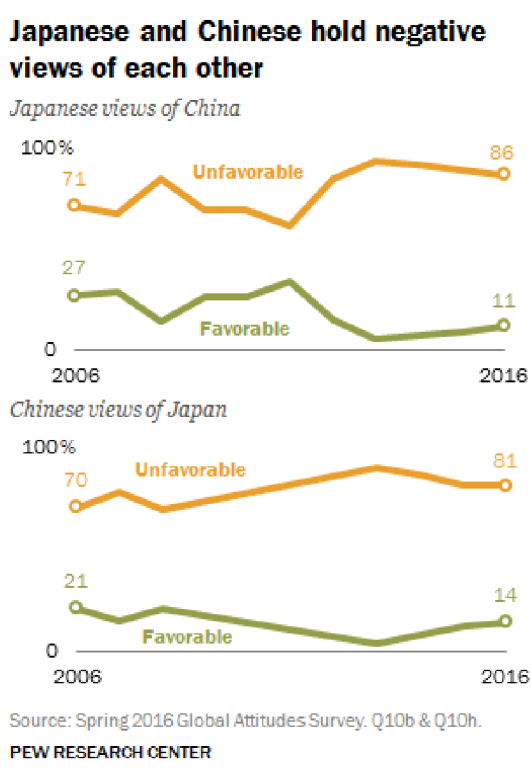
⁵⁸ YAHUDA, Michael. Sino-Japanese Relations After the Cold War: Two Tigers Sharing a Mountain. Routledge, 2014. s.73.

⁵⁹ Japan-China Relations (Basic Data). Ministry of Foreign Affairs of Japan [online]. 24.2.2022 [cit. 2022-04-06]. Dostupné z: <https://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/china/data.html>.

⁶⁰ Japonským premiérem mezi lety 2012-2020, předtím také 2007-2008, čímž se stal nejdéle sloužícím premiérem v celé historii země. 安倍首相、連続在任日数でも歴代1位に: 大叔父・佐藤栄作氏の記録塗り替える. Nippon.com [online]. 24.8.2020 [cit. 2022-04-18]. Dostupné z: <https://www.nippon.com/ja/japan-data/h00804/>.

⁶¹ HARRIS, Tobias. The Surprising Strength of Chinese-Japanese Ties: Tokyo Will Not Break With Beijing—No Matter What Washington Wants. Foreign Affairs [online]. 4.5.2021 [cit. 2022-04-06]. Dostupné z: <https://www.foreignaffairs.com/articles/china/2021-05-04/surprising-strength-chinese-japanese-ties>.

založený na tradici čínské civilizace i pomocí tzv. ideologie „století hanby“⁶² a Japonsko se svou militantní a také krajně nacionalistickou historií je dobrým cílem. Na grafu číslo 1. je vidět procentuální počet Číňanů a Japonců, kteří druhou zemi vidí negativně. Vidíme na něm, že japonské pozitivní vidění Číny mezi lety 2006 až 2016 konstantně klesalo. Toto se dá přičíst větší agresivitě Číny na diplomatické poli a její vojenské expanzi v minulé dekádě. Naopak protijaponské nálady v Číně jsou podporovány vzrůstajícím čínským nacionalismem, který čínský vládnoucí režim využívá stále více a více jako nástroj pro upevnění legitimacy své moci.

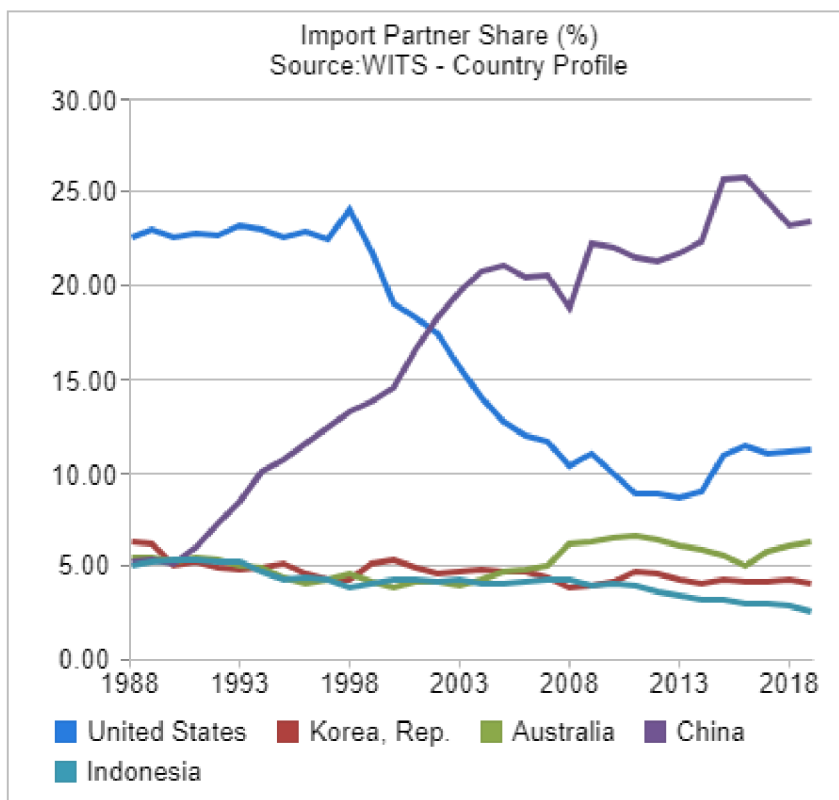

Obrázek 1. Vzájemné vnímání Japonců a Číňanů.⁶³

Z grafu číslo 2. jde jasně vidět od začátku devadesátých let strmý nárůst důležitosti Číny jako obchodního partnera Japonska. Objem přímých zahraničních investic, jak z Číny do Japonska, tak obráceně v posledních letech dokonce stoupá.

⁶² Tímto mám na mysli období zhruba od poloviny 19. století do roku 1948, které se dá označit jako doba, kdy byla Čína pod silným vlivem zahraničních velmocí a nebyla brána jako rovnocenný partner, nejen se Západem, ale ani s Japonskem.

⁶³ Hostile Neighbors: China vs. Japan: View each other as arrogant, violent; disagree on WWII legacy [online]. 2016 [cit. 2022-04-06]. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/global/2016/09/13/hostile-neighbors-china-vs-japan/>.

Obrázek 2. Graf relativní důležitosti obchodní partnerů Japonsko dle procenta importu.⁶⁴

Zároveň Japonsko a Čína společně s dalšími významnými ekonomikami východní a jihovýchodní Asie včetně Indonésie v roce 2022 vstoupily do tzv. RCEP neboli Komprehensivní a progresivní dohodě o trans-pacifickém partnerství.⁶⁵ Tato dohoda byla vyjednána po velmi složitých vyjednáváních a je tedy velmi komplexní. Pro jednoduchost zde pouze uvedme, že se jedná dosud o největší zónu volného obchodu na světě.⁶⁶ Je pravděpodobné, že tato dohoda ještě více umocní ekonomickou integraci zemí v širším pacifickém regionu. Je důležité podotknout, že Japonsko se přes přetrvávající silné vazby na USA odmítlo přidat k americké celní válce.⁶⁷ V souladu s liberalistickou teorií mezinárodních vztahů vzájemné závislosti je tedy více než pravděpodobné, že dynamika japonsko-čínského soupeření v oblasti se bude vyvíjet dál v rámci strategického soupeření o ekonomické zdroje a v oblasti diplomacie. Ne nutně ve formě vojenského střetnutí což může do budoucna pouze

⁶⁴ Japan country profile. World integrated trade solution [online]. 2022 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/JPN/Year/2019/TradeFlow/EXPIMP/Partner/by-country>.

⁶⁵ MULLEN, Andrew. What is RCEP, the world's largest free trade deal that is under way?. China Macro Economy [online]. 1.1.2022 [cit. 2022-04-06]. Dostupné z: <https://www.scmp.com/economy/global-economy/article/3161707/what-rcep-worlds-largest-free-trade-deal-under-way>.

⁶⁶ BROADMAN, Harry G. RCEP Is Oversold As The World's Largest New Free-Trade Area. Forbes [online]. 2020 [cit. 2022-04-30]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/harrybroadman/2020/11/30/rceps-is-oversold-as-the-worlds-largest-new-free-trade-area/?sh=24ea50443c34>.

⁶⁷ SINGH, Abhijitha. Japan-China economic ties flourishing. Sunday Guardian Live [online]. 2.1.2021 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.sundayguardianlive.com/news/japan-china-economic-ties-flourishing>

zvýšit důležitost měkké síly jako nástroje pro dosažení geopolitických cílů. Na druhou stranu Japonsko se spolu s USA snaží v poslední době vytvořit alianci států, které se cítí být ohroženy agresivní čínskou expanzí ať už přímou vojenskou nebo i ekonomickou. Toto uskupení se nazývá QUAD a v současnosti je v něm kromě Japonska a USA také Indie a Austrálie.⁶⁸

Z této kapitoly tedy vyplývá, že kromě první poloviny 20. století bylo Japonsko historicky spíše zemí, která se příliš neúčastnila asijské geopolitiky, a naopak praktikovala politiku izolacionismu. Dokonce ani poté, co se Japonsko stalo na nějakou dobu druhou nejdůležitější světovou ekonomikou a doslova přetévalo potenciálem proměnit tuto ekonomickou tvrdou sílu na vliv na světové politické scéně se zemi nepodařilo zcela dostat z vojenské a do jisté míry diplomatické závislosti na Spojených státech a tím pádem být skutečnou velmocí. Na druhou stranu Čína byla po většinu své existence zdaleka nejmocnější a nejvlivnější asijskou velmocí. Po téměř dvě století ale byla oslabena vnitřní nestabilitou, která vyústila v její marginalizaci na světové scéně. Současná generace vůdců v čele s prezidentem Si na znovuvybudování Číny jako světové mocnosti číslo jedna zakládá svou zahraničně-politickou agendu. Čínská vládní garnitura záměrně podporuje nacionalistické tendence, což může jednoduše být snaha obrátit pozornost čínské veřejnosti od vyvstávajících problémů, kterým bude Čína ve velmi blízké budoucnosti čelit.⁶⁹ Vzhledem k přetrvávající japonské vojenské závislosti na USA bude ale kontext japonsko-čínského soupeření v Asii pravděpodobně probíhat spíše pouze na ose ekonomické, kde navíc Čína i Japonsko nacházejí překvapivě více společných bodů, než se zdá.⁷⁰

⁶⁸ AMIN, Ruhul. The Rise of Indo- Pacific: Responses the Quad and ASEAN. *Electronic Journal of social and strategic studies* [online]. 2021(2) [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: doi:10.47362/EJSS.2021.2211.

⁶⁹ Mezi těmito problémy jmenujme snižující se porodnost a tím pádem stárnutí populace, snižování tempa růstu ekonomiky a etnické nepokoje především na perifériích zemí.

⁷⁰ YAHUDA, Michael. *Sino-Japanese Relations After the Cold War: Two Tigers Sharing a Mountain*.

2.1.1 Ekonomické zdroje měkké síly

V této části začneme s komparativní analýzou jednotlivých komponentů síly jakožto zdroji, kterými Japonska a Čína v Indonésii disponují. Prvním hlediskem, pomocí kterého zkoumáme vztahy těchto zemí v kontextu jejich vlivu na Indonésii je ekonomika. Mezi primární ekonomické zdroje, které mohou být nápomocné pro generování síly měkké řadíme především přímé zahraniční investice,⁷¹ rozvojovou pomoc ve formě půjček nebo například joint venture dvou vlád nebo soukromých subjektů v daných zemích.⁷²

Japonsko je asijskou zemí, která má v moderní historii pravděpodobně nejdelší tradici ve financování velkých investičních projektů v Indonésii. Historie poválečných ekonomických vztahů těchto zemí se začala psát již v roce 1958, kdy Japonsko a Indonésie podepsaly mírovou smlouvu, která řešila válečné reparace. Je dobré si uvědomit, že vzhledem k zničení země během japonské okupace a následné válce o nezávislost, po které ze země odešel v podstatě všechn zahraniční kapitál byla Indonésie mezi lety 1942-1967 na tom ekonomicky velice špatně a teprve v 70. letech se HDP na obyvatele vrátilo do hodnot, jakou mělo ještě v koloniálním období 30. let.⁷³ Na druhou stranu Japonsko, díky rapidními poválečnému rozvoji svojí ekonomiky dokázalo již od 60. podporovat velké projekty, jako například přehradu a vodní elektrárnu na Sumatře vybudovanou mezi lety 1967-1970 firmou Nippon Kōei.⁷⁴ Surovinově chudé, ale zároveň vysoce průmyslové Japonsko vždy mělo v Indonésii zájem podporovat projekty těžby zemního plynu, uhlí nebo třeba kovů. Současnými příklady mohou být např. joint venture japonského těžebního giganta Micubiši, japonský státem vlastněné agentury Jogmec a indonéského producenta Panca Amara Utama, kteří spolupracují v možnostech těžby amoniaku na středním Sulawesi.⁷⁵ Dále můžeme vzpomenout například vstup kapitálu dalšího giganta v těžebním průmyslu japonského Sumitomo do indonéské

⁷¹ Přímými zahraničními investicemi rozumíme přesun kapitálu z jedné země do druhé, který ukazují zájem investora dlouhodobě rozvíjet ekonomické aktivity v jiné zemi např. formou založení dceřiné společnosti. ŠIMÁKOVÁ, Jana. Mezinárodní finanční management. s. 75.

⁷² CHITTY, Naren, Li Ji a Gary D. RAWNSLEY. The Routledge Handbook of Soft Power [online]. Routledge, 2017 [cit. 2021-02-27]. s. 96.

⁷³ VAN ZANDEN, Jan Luiten. Economic history of Indonesia, 2012, s. 150-152.

⁷⁴ Indonesia's Development and Japan's Cooperation : Building the Future Based on Trust. JICA, 2018.

⁷⁵ EVANS, Damon. Japanese partners eye Indonesian blue ammonia production. Energy Voice [online]. 24.3.2021 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.energyvoice.com/oilandgas/asia/309529/japanese-partners-eye-indonesian-blue-ammonia-production/>.

společnosti Hiswara Bunjamin & Tandjung, zaměřující se na těžbu niklu, jehož je Indonésie jedním z největších světových producentů.⁷⁶

Vzhledem k problematickým vztahům v mezi lety 1965-1998,⁷⁷ byla ekonomická aktivita mezi indonéskou republikou a ČLR spíše zanedbatelná. Stejně jako Japonsko má také Čína dnes enormní zájem na těžbě suroviny pro svou stále rostoucí ekonomiku. Pro v Číně rychle rostoucí elektromobilitu jsou to například suroviny jako nikl, kterého je Indonésie velkým producentem. Dvě nejvýznamnější továrny na zpracování surového niklu v zemi jsou již nějakou dobu v čínských rukou, jedná se o průmyslové parky Weda bay a Morowali.⁷⁸ Z důvodu dobré surovinové základny také největší čínský producent lithiových baterií společnost CATL plánuje do roku 2024 postavit v zemi svou vlastní továrnu. Z dalších významných čínských firem, které mají své továrny nebo velké projekty v Indonésii můžeme jmenovat dále například CNOOC, PetroChina, Alcatel Shanghai, CITIC, Haier, Konka, Huawei Technology, ZTE Corporation nebo China Railways Engineering Corporation.⁷⁹

2.1.2 Důležitost Japonska a Číny jako obchodních partnerů Indonésie

Pokud se podíváme například na statistiky importu, jde z grafu procentního podílu země na dovozu do Indonésie vidět poměrně jasný trend zmenšující se poměrné důležitosti Japonska, a naopak růstu Číny. Zatímco na vrcholu bublinové ekonomiky⁸⁰ v roce 1991 japonský export tvořil téměř čtvrtinu celkového indonéského importu a Čína tehdy neměla na indonéském importu ani pětiprocentní podíl, dnes je situace drasticky jiná. Čína je již několik let nejdůležitějším importním partnerem Indonésie a důležitost Japonska se v roce 2019 smrškla pod deset procent, což je vidět na grafu číslo 3.⁸¹

⁷⁶ BLACOE, Andrew. Herbert Smith Freemills advises Sumitomo metal mining on completion of divestment deal in Indonesia. Herbert Smith Freehills [online]. Jakarta, 13.10.2020 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.herbertsmithfreehills.com/news/herbert-smith-freehills-advises-sumitomo-metal-mining-on-completion-of-divestment-deal-in>.

⁷⁷ V této době byl u moci indonéský diktátor Suharto, který se vyznačoval silnou anti-komunistickou a anti-čínskou orientací v zahraniční i v domácí politice, jeho režim nazýváme Orde baru neboli Nový řád.

⁷⁸ WEDA BAY NICKEL: THE EMERGENCE OF A LEADING PRODUCER OF NICKEL FERROALLOYS [online]. [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.eramet.com/en/group/subsidiaries/weda-bay-nickel>.

⁷⁹ SINAGA, Lidya Christin. Six Decades of Indonesia-China Relations [online]. Springer International, 2018, s. 5-12 [cit. 2022-04-11]. ISBN 978-981-10-8084-5. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/978-981-10-8084-5>.

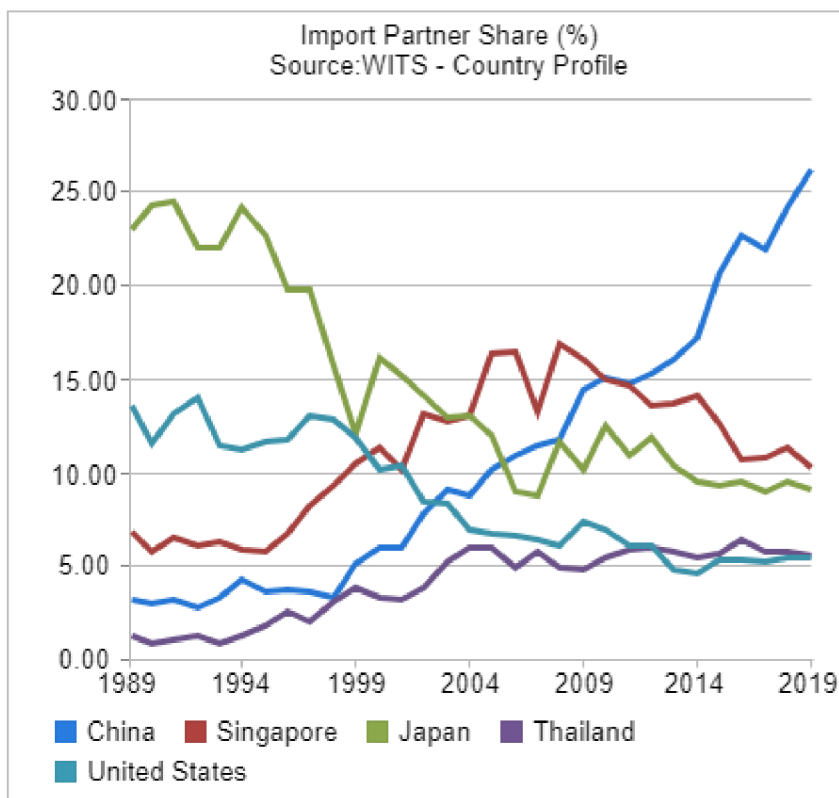
⁸⁰ Mezi lety 1986-1991 se v Japonsku vytvořila realitní bublina, kdy ceny pozemků v zemi byly zcela nerealisticky nadhodnocené. Její splasknutí ve formě pádu realitního trhu spustilo paniku na kapitálovém trhu a poslalo zemi na dlouhá léta do ekonomické recese. 25. SÝKORA, Jan in REISCHAUER, Edwin O. a Albert M. CRAIG. Dějiny Japonska. s. 324-325.

⁸¹ Indonesia trade balance, exports and imports by country. World integrated trade solution [online]. [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/IDN/Year/2017/TradeFlow/EXPIMP/Partner/by-country>

Obrázek 3. Graf procentuální důležitosti Japonska a Číny jako obchodních partnerů Indonésie.

Pro úplnost je dobré zmínit, že snížení ekonomické významnosti Japonska jako obchodního partnera Indonésie souvisí více s makroekonomickými trendy jako například růst obchodu v regionu. Z grafu číslo 4. jde jasně vidět, že Čína není zdaleka jedinou zemí, která se z hlediska obchodní výměny stala pro Indonésii zajímavou. Další země, které přispěly ke snížení relativní důležitosti Japonska jako obchodního partnera Indonésie jsou například Singapur a Thajsko, kde v posledních 30 letech došlo k dramatickému růstu ekonomiky a s tím souvisejícímu zvýšení životní úrovně i ekonomické důležitosti v makro perspektivě. Jednoduše řečeno je dávno konec dobám, kdy Japonsko bylo v Asii ekonomickým hegemonem a mohlo jednoduše přetavit tvrdou sílu své ekonomiky v sílu měkkou, třebaže to rozhodně neznamená, že by stále nebylo pro Indonésii velmi důležitým obchodním partnerem.

Obrázek 4. Graf procentuální důležitosti hlavních obchodních partnerů Indonésie v čase.⁸²

⁸² Indonesia trade balance, exports and imports by country. World integrated trade solution [online]. [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/IDN/Year/2017/TradeFlow/EXPIMP/Partner/by-country>

2.1.3 Soupeření na poli automobilového průmyslu v Indonésii

Automobilový průmysl je klíčovým odvětvím japonsko-indonéských ekonomických vazeb, na jehož příkladu se dá dnes dobře ilustrovat japonsko-čínské soupeření v zemi. Počátky působení japonských automobilek spadají již do 60. let minulého století. V současnosti mají japonské značky Daihatsu, Honda, Mitsubishi, Suzuki, a hlavně Toyota majoritní podíl na trhu nově prodaných aut v Indonésii.⁸³ Své továrny zde proto mají všechny jmenované značky, a to především na Jávě a Sumatře, ekonomických centrech země. Indonésané dlouhodobě preferují japonská auta pro jejich kvalitu, ale také relativně nízkou cenu ve srovnání s evropskými nebo americkými automobilkami.⁸⁴ Protože automobily a motorky jsou pro život dnes v podstatě nezbytné a každý se s nimi setkává na každém rohu, podílí se vlastně obrovskou měrou na budování celé image státu, ze kterého značka daného vozidla pochází. Národní brand, tak ho definuje Simon Anholt ve svém „*Nation brand indexu*“ ostatně s kategorií známosti značek dané země živě pracuje.⁸⁵ Dalším faktorem, proč jsou japonské automobilky v Indonésii úspěšné, je tradičně široká dostupnost náhradních dílů a servisů. Na tomto si ostatně japonské značky, známé svým pečlivým pozáručním servisem, zakládají celosvětově.

Automobilový průmysl, vyhlášený čínským státem jako stěžejní, podporované odvětví exportu, je dnes kolbištěm, kde se japonské a čínské zájmy v Indonésii výrazně střetávají. Čínské značky mají zatím v Indonésii jen velmi malý tržní podíl na celkovém prodeji, který se pohybuje kolem necelých tří procent nově prodaných kusů z nichž největší má se svými značkami Wuling motors s asi 10 000 prodanými kusy.⁸⁶ Indonéský trh motorových vozidel má ale dlouhodobě rostoucí tendenci, už jen proto, že v zemi je stále relativně málo automobilů na počet obyvatel ve srovnání s vyspělými ekonomikami a to asi 90 aut na 1000 osob.⁸⁷ Indonésie je totiž tradičně spíše zemí, kde obyvatelstvo upřednostňuje motorky a skútry, a navíc platí pro

⁸³ These 5 Japanese brands control 90% of Indonesia's car market. Indonesia Investment [online]. [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.indonesia-investments.com/news/todays-headlines/these-5-japanese-brands-control-90-of-indonesia-s-car-market/item8029>

⁸⁴ CNN Indonesia. Polling: Mobil Jepang Paling Dicari, China Urutan Buncit. [Online] 9. duben 2019. [Citace: 11.4.2022.] Dostupné z: <https://www.cnnindonesia.com/teknologi/20190409112549-384-384513/polling-mobil-jepang-paling-dicari-china-urutan-buncit>

⁸⁵ ANHOLT, Simon. Beyond the Nation Brand: The Role of Image and Identity in International Relations [online]. 2011 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: doi:10.4337/9780857930842.00027

⁸⁶ Indonesia - Flash report, Sales volume, 2019. Marklines: Automotive industry portal [online]. 2019 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: https://www.marklines.com/en/statistics/flash_sales/salesfig_indonesia_2019

⁸⁷ Ministry Of Industry: Car Ownership Ratio In Indonesia 87: 1000, Can Be Increased Again. VOI.ID [online]. 15.10.2020 [cit. 2022-04-19]. Dostupné z: <https://voi.id/en/news/16750/ministry-of-industry-car-ownership-ratio-in-indonesia-87-1000-can-be-increased-again>

vlastnictví aut ve velkých městech jako Jakarta restriktivní pravidla, která například omezují vlastníků používat automobily v určité dny nebo v určitých oblastech. Důvodem je především špatná infrastruktura a obecně velká koncentrace obyvatelstva v těchto jádrových oblastech země, která způsobuje pověstné dopravní zácpy a má samozřejmě také negativní vliv na již tak špatnou kvalitu ovzduší.

Právě špatná environmentální situace Indonésie je ale zároveň jedním z hlavních důvodů proč se v poslední době uvažuje o zemi jako o dalším velkém trhu pro elektrické automobily. Indonésie také v poslední době zažívala období významných investic do infrastruktury, které by mohly pomoci v rozšíření indonéského automobilového trhu. Přestože prvními, kdo auta na elektrický pohon v zemi představil bylo japonské Daihatsu a Toyota se svými hybridními modely, dnes se derou do popředí také čínské značky jako Wuling motor, Dongfeng Sokoino nebo třeba Chery Automobile. Poslední jmenovaná značka oznámila svůj návrat do Indonésie, kterou předtím v počátcích tisíciletí opustila.⁸⁸

Čína samotná je dnes zdaleka největším trhem pro elektrická auta na světě a není proto divu, že domácí značky, které uspěly na vlastním národním trhu zkoušejí expanzi do zahraničí, přičemž jsou masivně podporovány samotnou čínskou vládou, která si automobilový průmysl stanovila jako jeden z nových pilířů svého exportu. Protože, jak bylo popsáno výše, mají indonéští zákazníci již velmi dlouho důvěru hlavně v japonská auta, zkouší čínské značky penetraci trhu právě na poli elektromobility, kde mají relativní výhodu oproti zavedeným japonským značkám. Čína má jako země velké zásoby niklu, kobaltu a lithia, kovů, které jsou nutné pro výroby velkokapacitních baterií do aut a již kolem stovky továren, které tyto baterie vyrábějí. Dá se tak říct, že právě v elektromobilitě je jedním ze světových inovačních lídrů i díky velkým investicím do vědy a výzkumu.⁸⁹

Nejedná se jen o samotný export nových automobilů, čínské firmy BYD Auto Co. Nebo JIC již v roce 2019 představily, že plánují přesunout přímo část své výroby do Indonésie. Stalo se tak po tom, co indonéský prezident Joko Widodo podepsal regulační zákon ohledně elektrických aut a samotná indonéská vláda dokonce oznámila, že pokročila jednání s čínskou stranou na společné iniciativě v tomto průmyslovém odvětví. Další čínské značka, které již

⁸⁸ RAKHMAT, Muhammad Zulfikar. How China and Japan are competing over Indonesian car industry. The Diplomat [online]. 18.8.2021 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2021/08/how-china-and-japan-are-competing-over-indonesias-car-industry/>

⁸⁹ RAKHMAT, Muhammad Zulfikar. How China and Japan are competing over Indonesian car industry. Tamtéž.

v Indonésii dnes vyrábí jako Dongfeng Sokoindo v tu samou dobu potvrzuje, že bude v zemi vyrábět svůj model E3 Glory Electric.⁹⁰

⁹⁰ RAMADHANI, Nurul Fitri. Indonesia's vehicle industry to see more Chinese cars this year. Xinhuanet [online]. 2.1.2022 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <http://www.xinhuanet.com/english/asiapacific/20220201/326a07dbb3b1461bb024962155055490/c.html>

2.1.4 Soupeření na poli vládních zakázek

Dalším příkladem japonsko-čínského soupeření v Indonésii jsou rozličné infrastrukturní projekty. Mezi nimi patrně nejvýznamnější byla v posledních letech stavba rychlodráhy mezi Jakarta, Bandungem s předpokládaným rozšířením až do Surabaya. Příprava tohoto projektu začala již v roce 2008. Dlouho se očekávalo, že tuto zakázku dostane japonská firma. Japonci mají se stavbou vysokorychlostních železnic dlouholeté zkušenosti a jejich projektová řešení jsou i vzhledem k podobnostem mezi Japonskem a Indonésií vhodná.⁹¹ Obě země trpí častými zemětřeseními a Jáva má, stejně jako hlavní japonský ostrov Honšú, velkou hustotu zalidnění, která přirozeně komplikuje stavby takto velkých infrastrukturních projektů. Japonská agentura pro mezinárodní spolupráci JICA proto již v roce 2009 vytvořila případovou studii, jak by mohla železnice vypadat a vypadalo to, že japonský návrh bude také přijat.⁹² Kvůli zmíněné strategické důležitosti a velké ziskovosti projektu za japonské firmy lobbovala i japonská vláda. Prezident Jokowi byl dokonce na své návštěvě v Japonsku v roce 2015 pozván přímo, aby se projel nejmodernějším modelem vysokorychlostního vlaku šinkansenu.⁹³ V téže roce se ale Jokowi setkal také se svým čínským protějškem Si Ťin-pchingem. Čína představila Indonésii svůj konkurenční návrh, který byl oproti japonskému méně finančně náročný.⁹⁴

K velkému překvapení veřejnosti nakonec prezident Jokowi od ambiciózních plánů na vybudování vysokorychlostní železnice ustoupil. Odůvodnil to tím, že Indonésie si jednoduše takový projekt nemůže dovolit a přiklonil se spíše k tomu, aby se mezi Jakarta a Bandungem postavila semi-vysokorychlostní železnice, která nebude tak finančně náročná. S takovou nabídkou také záhy přispěchala čínská vládní společnost China Railway Group Limited (CREC), která také nakonec vládní tendr vyhrála. Je realizován ve formě joint venture se společností PT Wijaya Karya Tbk, která je vlastněná indonéským státem, indonéská strana má ve firmě 60% podíl, čínský 40 %. Čínský návrh zvítězil patrně proto, že Čína svolila financovat projekt bez přímých záruk od indonéského státu, což je standardní postup při

⁹¹ V plánu výstavby železnice upřednostňuje Indonésii Japonsko [v japonštině] [online]. 2012 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://www.asahi.com/business/topics/asiaeye/TKY201205180270.html>.

⁹² The Study on Development of Regional Railway System of Central Java Region in The Republic of Indonesia [online]. 2009 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: https://openjicareport.jica.go.jp/pdf/11926052_01.pdf.

⁹³ Indonesian president Jokowi takes bullet train ride as Japan looks to sell system. Japan Times [online]. 26.3. 2015 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://www.japantimes.co.jp/news/2015/03/26/national/politics-diplomacy/indonesian-president-takes-bullet-train-ride-as-japan-looks-to-sell-system/>.

⁹⁴ KUSUMADEWI, Anggi. CNN Indonesia [online]. 2015, Nahlédnutí do čínských ambicí [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://www.cnnindonesia.com/ekonomi/20150823080358-92-73855/menyelisik-ambisi-china-incar-proyek-kereta-cepat-ri>.

financování takto velkých investic v rámci ODA⁹⁵ neboli rozvojové pomoci. Naproti tomu, japonská strana nebyla ochotna nést riziko případné finanční nerentability investice a byla tedy Číňany z projektu vymanévrována. Tehdejší japonský tajemník kabinetu Jošihide Suga a dnes už bývalý premiér Japonska, vyjádřil tehdy nad chováním indonéské vlády velké zklamání a znepokojení. Když byl ale po pěti letech v roce 2020 Suga uveden do úřadu premiéra, si vybral jako svou první zahraniční destinaci pro oficiální státní návštěvu právě Indonésii, aby zde přednesl projev v značně smířlivějším tónu.⁹⁶ Není se čemu divit, tento obří projekt za více než 5 miliard amerických dolarů byl nejen infrastrukturní investicí pro zlepšení dopravní situace země, ale také testem strategie čínské vlády, která se dlouhodobě snaží o zesílení svého nejen ekonomického, ale i politického vlivu v Indonésii v rámci své politické strategie Nové hedvábné stezky.⁹⁷⁹⁸

V roce 2020 se ale ukázaly jisté slabiny čínského řešení. Projekt se kvůli problémům s financováním a jiným technickým problémům zastavil a místo očekávaného otevření železnice v roce 2021 se plánované otevření přesunulo na rok 2022.⁹⁹ Vzhledem k tomu, že pravděpodobně dojde k prodražení stavby, ozývají se dnes z indonéské administrativy hlasy, které jsou pro zvážení původního návrhu na prodloužení vysokorychlostní dráhy z Bandungu až do Surabaji, kterou by mohla postavit japonská strana.¹⁰⁰ Je zřejmé, že prodlevy a nesplněné sliby z čínské strany podkopávají silnou měrou důvěru v čínské státní firmy a mohou být

⁹⁵ Oficiální rozvojová asistence je dle OECD zlatým standardem půjček rozvojovým zemím na vládní úrovni. Official Development Assistance (ODA). OECD [online]. 2021 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-standards/official-development-assistance.htm>.

⁹⁶ KUDO, Hiroshi. Osudný moment před pěti lety. Premiér Suga na první zahraniční návštěvě v úřadu o novém vývoji kauzy [v japonštině]. J-cast news [online]. 19.10. 2020 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://www.j-cast.com/2020/10/19396925.html?p=all>.

⁹⁷ V čínštině 一帶一路 neboli One belt, one road je Čínský projekt nové Hedvábné stezky, známý také pod názvem „Belt and Road Initiative“ (BRI), představil prezident Xi Jiping v září 2013. Ambiciózní projekt se skládá ze dvou hlavních pilířů. První část se zaměřuje na budování pevninské infrastruktury napříč Střední Asií a vytvoření Ekonomického pásu hedvábné stezky (Silk Road Economic Belt). Kromě výstavby silnic, železnic a přístavů má také zahrnovat ropovody či plynovody a další druhy infrastruktury. Druhá část iniciativy se pak obrací na moře, konkrétně se orientuje na rozvoj námořních dopravních tras skrze Indický oceán a Perský záliv (Maritime Silk Road). Belt and Road Initiative. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/beijing/cz/politika/vzajemne_vztahy/obor/index.html

⁹⁸ Indonesia awards multi-billion-dollar railway project to China over Japan [online]. 30.9.2015 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://www.abc.net.au/news/2015-09-30/indonesia-awards-major-rail-contract-to-china/6818082>.

⁹⁹ Kereta Cepat Jakarta-Bandung [online]. 2022 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://kcic.co.id/en/proyek/kereta-progres-pengembangan/>.

¹⁰⁰Indonesia woos Japan as China-led high-speed-rail project stalls. Asia Nikkei [online]. [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://asia.nikkei.com/Business/Transportation/Indonesia-woos-Japan-as-China-led-high-speed-rail-project-stalls>.

do budoucna pro Čínu problémem v budování její měkké síly, která principiálně stojí hlavně na důvěře mezi oběma stranami.

Pokud se z infrastrukturních projektů přesuneme k vojenským kontraktům, vidíme ovšem naopak příklon Indonésie k Japonsku. Indonésie se obává agresivní expanze Číny v jihočínském moři. Konkrétně jejich snahy o zabránění teritoriálních vod pro ekonomické účely. V lednu 2020 se například indonéská pobřežní stráž dostala do konfliktu s flotilou 50 čínských lodí, mezi kterými byly hlavně rybářské lodě a lodě čínské pobřežní stráže. Čínské lodě se rybařením v Natuna moři dopustily narušení exkluzivní ekonomické zóny Indonésie kolem ostrova Borneo.¹⁰¹ Podobný incident se odehrál již v roce 2016, kdy Indonésie odpověděla budováním námořní základny právě v této oblasti a pozvala japonské firmy, aby ji pomohli modernizovat její flotilu právě pro účely obrany jejich teritoriálních vod.¹⁰² V lednu roku 2020 se dokonce prezident Jokowi setkal s japonským ministrem zahraničí Tošimicu Motegim ohledně kooperace v případném konfliktu v jihočínském moři. Motegi po schůzce údajně slíbil technickou kooperaci s dalším budováním námořních základen a nákupem lodí o japonských společnostech v hodnotě přes 22 milionů amerických dolarů.¹⁰³

V této kapitole jsme si představili důvody, které stojí za snižováním japonské ekonomické a tím pádem potažmo měkké síly v Indonésii na úkor Číny. Je to především dramatický růst důležitosti čínské ekonomiky v globální i regionální politice, který logicky způsobil zvýšení důležitosti Číny jako obchodního partnera mnoha zemí, včetně Indonésie, a naopak relativní stagnace Japonska. Zároveň jsme si ukázali několik příkladů ekonomických vztahů těchto zemí, kde jde poměrně jasně vidět soupeření mezi oběma velmocemi o vliv v Indonésii na příkladu automobilového průmyslu, infrastrukturních projektů a zakázek na obranu, kde ovšem Indonésie v kontextu čínské hrozby volí spíše spolupráci s Japonskem. Nutno podotknout, že na rozdíl od japonských podniků, které více zohledňují ekonomickou stránku investic a provádí důkladnou analýzu projektů před jeho oznámením, jsou čínské státní firmy často hnány politickými důvody pro investování kapitálu v Indonésii a bohužel tak v některých projektech zůstává skutečně jen u příslibů.

¹⁰¹ Indonesian patrol confronts Chinese ship in economic zone. Asahi Shimbun [online]. 2020 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://www.asahi.com/ajw/articles/13729961>

¹⁰² SUPRIYANTO, Atriandi. Scrutinizing Indonesia's naval modernization plans [online]. 2022 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://amti.csis.org/scrutinizing-indonesias-naval-modernization-plans/>.

¹⁰³ Indonesia asks Japan to invest in islands amid China standoff [online]. 2020 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://asia.nikkei.com/Politics/International-relations/Indonesia-asks-Japan-to-invest-in-islands-amid-China-standoff>.

2.3. Kulturní zdroje měkké síly

Kulturní zdroje stojí v samém základu teorií měkké síly, protože kultura je jedním ze základních způsobů, jak přitáhnout pozitivní pozornost k dané zemi a tím pádem vlastně aplikovat měkkou sílu. Existuje mnoho kulturních aspektů, které se dají v tomto ohledu zkoumat. Pro tuto práci srovnáváme kulturní zdroje Japonska a Číny z hlediska vzdělání, jazyka, popkultury, jídla a sportu – olympiád.

2.3.1. Japonsko vs Čína jako destinace pro indonéské vysokoškoláky

Jedním se základních kritérii, které se dá poměrně jednoduše určit jako určité měřítko měkké síly země je kolik přitahuje ročně zahraničních studentů. Studenti vysokých škol, kteří jsou ve většině případů vysoce kvalifikovanou, a tudíž žádanou pracovní silou sebou přinášejí nemalou ekonomickou hodnotu pro danou zemi, pokud se v ní třeba rozhodnou zůstat. Pokud ne, přesto se téměř vždy vracejí do své domovské země pozitivněji naladěni vůči zemi, kde pobývali a pomáhají tedy dále šířit pozitivní image dané země.¹⁰⁴ Další rovinou je nesporná prestiž, kterou počet zahraničních studentů pro zemi v mezinárodním společenství přináší, a proto dnes mnoho zemí usiluje o to navýšit počet zahraničních studentů na svých univerzitách. Nye v tomto kontextu zmiňuje, že nespornou supervelmocí jsou v tomto ohledu USA,¹⁰⁵ které podle statistik OECD i UNESCO¹⁰⁶ ročně přivítají přes jeden milion zahraničních studentů. Druhou nejpopulárnější destinací pro studium je pak Spojené království, které ročně přiláká zhruba půl miliónu zahraničních studentů. Obě země získávají výhodu z pozice angličtiny jako světového jazyka číslo jedna a prestiže mnoha svých univerzit jako Oxford a Cambridge nebo Harvard a MIT. Pro indonéské vysokoškoláky je ale tradičně nejoblíbenější destinací pro studium v zahraničí Austrálie, která je populární hlavně díky relativní blízkosti, angličtině a také tím, že australská vláda považuje Indonésii za jednoho z nejdůležitějších strategických partnerů v Asii a nabízí proto pro Indonésany celou řadu stipendijních programů. Podle statistik přidružené organizace OSN pro vzdělání a kulturu UNESCO studovalo v zahraničí v roce 2020 přes 53 600 indonéských vysokoškoláků.¹⁰⁷

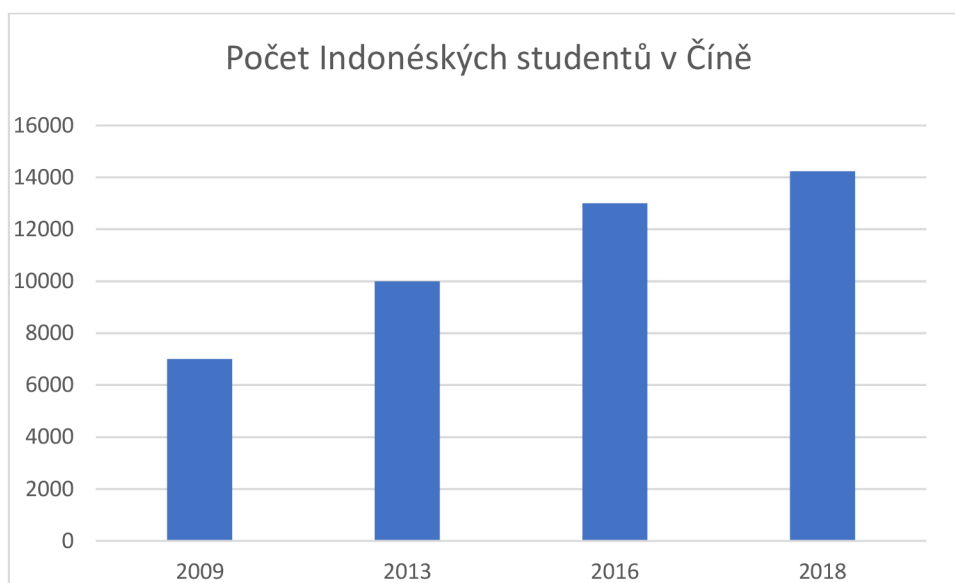
¹⁰⁴ OHNESORGE, Hendrik. *Soft Power: The Forces of Attraction in International Relations*. Springer International, 2019. ISBN 978-3-030-29922-4. s. 156.

¹⁰⁵ NYE, JOSEPH S. *Soft Power and American Foreign Policy*. *Political Science Quarterly* [online]. 2004, 119(2), 255-270 [cit. 2022-04-12].

¹⁰⁶ Portál UNESCO umožňuje datovou vizualizaci počtů studentů mezi členy OSN.

¹⁰⁷ Global Flow of Tertiary-Level Students. UIS UNESCO [online]. [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <http://uis.unesco.org/en/uis-student-flow>.

Japonsko také tradičně patřilo k oblíbeným destinacím pro indonéské školáky, jejich počet v období před rokem 2020 se pohyboval kolem šesti tisíc, což je zhruba 20 % nárůst za deset let.¹⁰⁸ Také počet indonéských studentů v Číně dlouhodobě roste. Z grafu číslo 5. vyplývá že od roku 2009 se počet Indonésanů studujících v Číně zdvojnásobil. Důvodem je zřejmě nastolená strategie čínské vlády, která v posledních letech usiluje o to výrazně rozšířit stipendijní možnosti nejen pro Indonésany, ale ostatní Asiaty obecně. Zásadní roli zde hrají Konfuciovi instituty, které podporují učení čínštiny nejen na indonéských univerzitách a sami aktivně propagují různé druhy stipendií pro studium v Číně.¹⁰⁹

Obrázek 5. Počet Indonéských studentů v Číně 2009-18.¹¹⁰

Japonská vláda v minulosti také velmi aktivně propagovala nárůst zahraničních studentů na svých univerzitách, protože historicky bylo Japonsko, jak kvůli geografické vzdálenosti, tak špatné úrovni angličtiny zřídka cílem většího počtu zahraničních studentů. V rámci zlepšení své mezinárodní image a potenciálnímu zvýšení měkké síly¹¹¹ Japan Foundation každoročně stanovovala cíl větší internacionalizace japonského vysokého školství

¹⁰⁸ Portál japonského Ministerstva vzdělávání, školství, kultury a sportu [v japonštině] [online]. [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: https://www.mext.go.jp/content/20220330_mxt_gakushi02-1412692-01.pdf

¹⁰⁹ Indonesia tries to embrace Chinese language but problems persist [online]. 2021 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://theconversation.com/indonesia-tries-to-embrace-chinese-language-but-problems-persist-165608>.

¹¹⁰ Berapa Jumlah Pelajar Indonesia di Tiongkok? [online]. 2019 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://databoks.katadata.co.id/datapublish/2019/11/21/berapa-jumlah-pelajar-indonesia-di-tiongkok>.

¹¹¹ Jedná se o část již zmiňované iniciativy Cool Japan.

a velká část technických grantů, speciálních technických stáží i dlouhodobých technických stipendií ve snaze nalákat nové talenty.¹¹²

Od začátku pandemie covid-19 ale Japonsko i Čína¹¹³ uzavřelo hranice, a to ne jako většina rozvinutých zemí jen pro turisty, ale také pro studenty, což se ukazuje z dlouhodobého hlediska jako jeden z limitů jejich náklonosti k mezinárodní studentské výměně.¹¹⁴ Přestože tedy z obou asijských velmocí celá léta zněly podpurné hlasy pro internacionalizaci, ukazuje se, že naladění japonské i čínské vlády je ve skutečnosti v časech krize více namířeno na domácí stabilitu. Tento fakt se zdá být významnou překážkou pro budování srozumitelné a uvěřitelné politiky nejen v oblasti měkké síly, ale obecně kredibility v očích mezinárodní veřejnosti do budoucna.

2.3.2. Japonština vs čínština v Indonésii

Jazyk je jedním ze základních kulturních nástrojů pro získání měkké síly. Čím více se jazyk používá, zejména v mezinárodním obchodu nebo obecně mezinárodním prostředí, tím větší může být měkká síla země, protože jazyk v sobě ať už přímo nebo skrytě nese kulturní hodnoty dané země.¹¹⁵

Pro Japonsko je jazyk dlouhodobě jednou z největších překážek nejen z pohledu rozvoje měkké síly, ale i pro získání větší důležitosti v mezinárodním prostoru. Japonština je díky svému velice komplikovanému psacímu systému, který kombinuje dvě slabičné abecedy a ideografické čínské znaky, známá jako jeden z nejsložitějších jazyků na světě. Relativně malý počet nerodilých mluvčích japonštiny je i důvodem proč například Nye nepovažuje jazyk za významný zdroj měkké síly pro Japonsko a uvádí přesně příklad malého užití v mezinárodním styku.¹¹⁶ Přestože například v 70. a 80. letech byla japonština významným jazykem pro obchod v Asii, dnes ji vzhledem k relativně menší ekonomické důležitosti Japonska v Asii již z části nahradila čínština. V minulosti bylo ale Japonsko úspěšné například v programu JET, který od

¹¹² Portál Study in Japan [online]. 2019 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: https://www.studyinJapan.go.jp/en/_mt/2020/08/date2019z_e.pdf.

¹¹³ China Remains the Only Country That Isn't Permitting International Students to Return [online]. 2022 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://collegenews.org/china-remains-the-only-country-that-isnt-permitting-international-students-to-return/>.

¹¹⁴ Japan is losing its credibility among international students as a study destination, which could impact the country's ability to attract talented individuals. [online]. 2021 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://japantoday.com/category/quote-of-the-day/japan-is-losing-its-credibility-among-international-students-as-a-study-destination-which-could-impact-the-country%E2%80%99s-ability-to-attract-talented-individuals>.

¹¹⁵ GROOT, G. HASHIMOTO, Kayoko. Japanese language and soft power in Asia [online]. Springer Nature, s. 29-31.

¹¹⁶ NYE, Joseph. Soft Power: The Means To Success In World Politics. 2004. s. 87.

roku 1987 každý rok umožnil studium v Japonsku celé řadě studentů ze zahraničí.¹¹⁷ Mnozí z nich poté ve svých zemích působili na vrcholných pozicích ve státní správě i byznysu a jejich pozitivní vztah k Japonsku jistě přivedl zemi těžko kvantifikovatelné, jistě však reálné výhody. Klíčovou v této oblasti je již zmiňovaná Japan Foundation, což je vládní agentura, která podobně jako Konfuciovi instituty Čínu nebo Česká centra Česko propaguje Japonsko v zahraničí.

Japan Foundation založená roku 1972 se sídlem v Tokiu funguje v Indonésii již od roku 1979. Mezi její hlavní cíle můžeme řadit promování japonského jazyka a kultury a reprezentování země v zahraničí. Její hlavní aktivity jsou organizace JLPT, což jsou zkoušky japonského jazyka pro cizince.¹¹⁸ V Indonésii dnes japonštinu jako cizí jazyk studuje přes 740 tisíc osob. Z toho ovšem drtivá většina, tedy asi 95 procent, se jí učí na středních školách. S tím také souvisí fakt, že úroveň znalosti japonštiny je v indonéské populaci přes velký počet studentů japonštiny, který je po Číně druhý největší na světě, relativně velmi malá.¹¹⁹ Podle stupně znalosti japonštiny, kterou vydává právě Japan Foundation a která má úroveň od N5, která je nejnižší po N1 je většina studentů japonštiny v Indonésii na úrovni N5. To znamená, že se v podstatě nedostanou přes začátečnickou úroveň.

Zajímavým případem učení se japonštiny v Indonésii jsou zdravotní sestry a ošetřovatelky, které se v rámci ekonomického partnerství EPA dostaly k práci v Japonsku. Smlouvy o ekonomickém partnerství EPA mají obecně odstraňovat celní bariéry a regulace k harmonizaci ekonomických aktivit mezi dvěma zeměmi a Indonésie byla jedna z prvních zemí jihovýchodní Asie, se kterou Japonsko podobnou smlouvu uzavřelo, a to již v roce 2008.¹²⁰ Stárnoucí a dlouhodobě ekonomicky spíše stagnující Japonsko má pro toto částečné otevření země kvalifikovaným pracovníkům pochopitelné důvody.¹²¹ Je třeba si uvědomit, že v tradičně velmi etnicky homogenním a konzervativním Japonsku je program pro podporu imigrace z rozvojových zemí něco skutečně přelomového. Poprvé v novodobé historii země se brány Japonska otevřely ve větší míře pro příslušníky jiné etnické skupiny, než jsou Japonci.¹²²

¹¹⁷ HASHIMOTO, Kayoko. Japanese language and soft power in Asia [online]. s.3.

¹¹⁸ Japan Foundation Jakarta [online]. [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://www.jpff.or.id/en/>.

¹¹⁹ DJAFRI, Fatmawati a Lufi WAHIDATI. Study in Japan and the Motivation of Japanese Language Learners in Higher Educational Institutions in Indonesia. IZUMI [online]. 2020, 9(2), 112-120 [cit. 2022-04-12]. ISSN 2502-3535. Dostupné z: doi:10.14710/izumi.9.2.112-120.

¹²⁰ Indonesia-Japan Economic Partnership Agreement. Portál japonského Ministerstva zahraničí [online]. [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/indonesia/joint0611-2.html>.

¹²¹ Je obecně známo, že japonská populace je nejstarší na světě, především kvůli desítky let nízké porodnosti, ale také ekonomické nejistotě, která zemi postihla na začátku 90. let minulého století.

¹²² V minulosti země povolovala permanentní přesídlení např. druhé či třetí generaci tzv. nikkeidžin, což jsou potomci japonských kolonizátorů jižní Ameriky, především z Brazílie či Peru.

Indonéské sestry v Japonsku narážejí na jazykové a kulturní bariéry, které jim ve výsledku ztěžují integraci do japonské společnosti natolik, že většina z nich program buď nedokončí, nebo se po jeho dokončení vrací zpět do Indonésie. Z pohledu měkké síly se tedy jedná ze strany japonské vlády o promarněnou příležitost. Měkká síla by ideálně měla přitahovat obyvatele daného státu, ve kterém je uplatněna k následování politiky, která je pro jiný stát výhodná. Fluktuační pracovníků a jejich repatriace je známkou toho, že Japonsko nevyvíjí především z hlediska učení japonštiny cizincům na vládní úrovni dostatečnou snahu. Existují sice případy, kdy se indonéští pracovníci natrvalo do země přesídlili, jedná se ovšem bohužel spíše o ojedinělé případy, často související s tím, že se v zemi oženili či provdali.¹²³

Na druhou stranu čínština není mezi mladými lidmi v Indonésii zdaleka tak populární, jak by se mohlo zdát, a to navzdory usilovné snaze čínské vlády ve formě podpory Konfuciových institutů neboli *Pusat Bahasa Mandarin*. Během Suhartova režimu byla čínština oficiálně zakázána na veřejných školách a zájem o ní klesal u etnické minority Číňanů. Problémem je především špatná úroveň učení jazyků v Indonésii obecně a kritický nedostatek kvalifikovaných učitelů. Přestože čínská vláda skrze Konfuciovi instituty výrazně v minulých letech investovala do propagace učení čínštiny a vysílala do Indonésie řádově stovky až tisíce lektorů čínštiny, vzhledem k velikosti Indonésie se stále jedná o kapku v moři. Pokud jsou totiž Konfuciovi instituty vytvářeny především na univerzitách, omezují se svou působností v podstatě jen na velká města a indonéská populace, která je stále velmi rurální k nim jednoduše ani nemá přístup. Nedostatek učitelů pramení také z obecného nezájmu o toto povolání mezi absolventy čínských studií na indonéských univerzitách a zejména těch, kteří absolvovali studijní pobyt v Číně. Faktem je jednoduše to, že platové podmínky učitele čínštiny jsou v Indonésii výrazně menší než třeba právě pro zaměstnance soukromé čínské společnosti.¹²⁴

2.3.3. Popkulturní zdroje měkké síly

Na poli popkultury má Japonsko v Indonésii stabilnější a dlouhodobě lepší pozici než jeho rival Čína. Tradiční popkulturní aspekty, které jsou v Indonésii dlouhodobě populární jsou komiksy manga, seriály anime a japonský pop. Série jako *Naruto*, *One Piece*, *Pokemon*, *Doraemon* nebo v nedávné době *Kimecu no jaiba* se těší velké popularitě a po celé Indonésii

¹²³KUSUNOKI, Rika. Japanese Language for Trainee Nurses from Asia: The EPA Scheme as a Missed Opportunity. HASHIMOTO, Kayoko. Japanese language and soft power in Asia [online]. Springer Nature, s. 105-120.

¹²⁴Indonesia tries to embrace Chinese language but problems persist [online]. 2021 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://theconversation.com/indonesia-tries-to-embrace-chinese-language-but-problems-persist-165608>.

existují obchody, kde se dá manga koupit nebo půjčit, přestože zřejmě větší část je už dnes distribuována na internetu v podobě legální i nelegální, například přeložené fanoušky.¹²⁵ Tento fenomén není ničím novým, pozice Japonska jako giganta na poli popkultury je široce známá již minimálně od druhé poloviny 90. let a nadále se v průběhu tohoto století zvyšovala. Japonská vláda ale s centralizovanou podporou popkultury spíše váhala. Mezi první významné politiky, který si významu japonské popkultury a jejího významu jako možného zdroje měkké síly se dá považovat Aso Taró, premiér japonská a dodnes významný politik LDS. Aso je považován sám za velkého fanouška komiksů manga a již v roce 2006 zdůrazňoval, že manga a anime mají potenciál přesvědčit srdce a mysl lidí v zahraničí a tím pádem je přitáhnout k Japonsku. V roce 2007 jako tehdejší ministr zahraničí založil Mezinárodní cenu mangy, udělovanou ne-japonským autorům tohoto žánru.¹²⁶

Kromě mangy a anime jmenujme zajímavý případ skupiny JKT48. V Japonsku existuje již dlouho fenomén tzv. idolů, což jsou mladé dívky či chlapi, kteří jsou profesionálními castingovými agenturami vybíráni, aby tvořili různé popové formace. Jednou z těch vůbec nejpopulárnějších je skupina AKB48, která odvozuje svůj název podle místa vzniku, totiž tokijské čtvrti Akihabara, která je považovaná za centrum japonské popkultury. Na Akihabare má AKB48 dokonce své muzeum, kde se mohou fanoušci přijít vyfotit s dívkami, tvořícími tuto kapelu a také je to místo, kde se pravidelně pořádají koncerty. V roce 2011 vznikla v Jakartě podobná skupina, a to právě JKT48, která je první sesterskou skupinou AKB48 a tvoří jí podle názvu také 48 dívek. Na rozdíl od japonského originálu se jedná o Indonésanky. Má své sídlo v nákupním centru v Jakartě, kde se také pořádají koncerty a těší se dodnes velké popularitě.¹²⁷ Na tomto příkladu jde vidět kulturní fascinaci, kterou Indonésané vůči Japonsku mají. Není znám žádný podobný příklad čínské kapely.

Čína je v Indonésii také zastoupená na poli popkultury. Například formou filmové produkce. V populární kultuře, ale čínští tvůrci stále raději čerpají z dědictví prastaré a bohaté tradiční kultury a témata jsou tedy často historická, zaměřená spíše na domácí čínské publikum. Dalším častým námětem jsou třeba bojové akční filmy jako třeba série Vlčích válečníků, která se stala jednou z nejvíce výdělečných filmových sérií historie.¹²⁸ Slabinou čínské produkce je

¹²⁵ PONDAAGA, Santanaya. Budaya populer otaku dan relasi Jepang-Indonesia. 2021. Diplomová práce. Universitas Kristen Indonesia.

¹²⁶ WATANABE, Yasushi. Soft power superpowers: Cultural and National Assets of Japan and the United States. M.E. Sharpe, s. 121.

¹²⁷ Apa Itu AKB48. JKT48 [online]. [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://jkt48.com/about/akb48>

¹²⁸ MENDELSON, Scott. Box Office: 'Wolf Warrior 2' Cracks 100 All-Time Biggest Grossers List. Forbes [online]. 2017 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z:

často ideové zaměření snímků, které má nejspíše rezonovat u domácího čínského publika, ale nemusí být v zahraničí tak dobře přijímáno. Například za rok 2021 uvádí indonéský server Cineverse, že nejoblíbenějšími snímky dle návštěvnosti v indonéských kinech byly přece jen především filmy hollywoodské produkce s čestnou výjimkou v podobě japonského snímku Rurouni Kenshin: Final Chapter Part II – The Beginning.¹²⁹

2.3.4. Jídlo jako zdroj měkké síly

Kromě tradičních popkulturních exportů jako manga, anime a J-pop je dnes v Indonésii také velice populární japonské jídlo. V Indonésii fungují stovky restaurací, které se zaměřují na japonské jídlo. Především populární je samozřejmě suši, ale také *rámen*, *takojaki*, *udon* nebo *soba*. Dokonce existují vyloženě domácí řetězce zaměřující se na japonské jídlo, z nichž nejznámější je zřejmě značka HokBen. Po celé zemi operují japonské řetězce Yoshinoya, Marugame Udon, Sukiya, Ichiban Sushi a Pepper lunch. Mezi Indonésany je také velmi populární příchuť *mača* ve sladkostech, příkladem můžeme uvést známé japonské tyčinky Pocky. Toto dohromady dává Japonsku nemalou výhodu na poli měkké síly a japonská vláda si to také uvědomuje. Jídlo je důležitou součástí kampaně Cool Japan, která oficiálně funguje už od roku 2013.¹³⁰

Čínské jídlo je díky staletím kontaktů a silné čínské menšině v Indonésii v podstatě běžnou součástí jídelníčku Indonésanů. Čínské nudle neboli mie jsou kromě smažené rýže nejčastějším jídlem, které si Indonésané dopřávají a jsou proto chápány spíše jako domácí věc, a tedy jako jakási integrální součást indonéské kultury. Populární jsou knedlíčky *dim sum*, wontonská polévka nebo *chow mein*. Je ovšem otázkou, do jaké míry si tyto kulturní věci vůbec Indonésané spojují s dnešní Čínou samotnou. Japonské jídlo má v tomto ohledu zřejmě větší přitažlivost, protože je přece jen cizí, luxusnější element a tím pádem i otázkou společenské prestiže.

<https://www.forbes.com/sites/scottmendelson/2017/08/14/box-office-wolf-warrior-2-cracks-100-all-time-biggest-grossers-list/#7f1530bd43a4>.

¹²⁹ TANJUNG, Billa. Ini Dia 10 Film Asing Terbaik Pilihan Cineverse Tahun 2021. Cineverse [online]. 2022 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://cineverse.id/ini-dia-10-film-asing-terbaik-pilihan-cineverse-tahun-2021/>.

¹³⁰ Declaration of Cool Japan's Mission: Japan, a Country Providing Creative Solutions to the World's Challenges. Portál programu japonské vlády Cool Japan [online]. 2014 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: https://www.cao.go.jp/cool_japan/english/pdf/published_document4.pdf.

2.3.5. Sport – dvě olympiády, dvě fiaska z pohledu měkké síly

Sport je významným generátorem měkké síly. Nejvýznamnější sportovní akcí je olympiáda, která je zároveň klasickou ukázkou mezinárodní spolupráce. Historicky bylo její pořádání vždy pro hostující zemi otázkou prestiže a možnost předvést se před světem, což se dá považovat za klasický případ snahy o zvýšení měkké síly.¹³¹ V posledních letech jsme měli možnost vidět hned dvě olympiády, které se odehrávaly v Asii, Tokio 2020¹³² a Peking 2022. Ani jedna z těchto olympiád, ale nepřinesla zvýšený pozitivní zájem o danou zemi, což je hlavním cílem měkké síly. Toto tvrzení dokládáme následujícími argumenty.

Japonsko v minulosti pořádalo Olympijské hry už několikrát. Ty vůbec první, které se v odehrály v roce 1964 byly pro Tokio ještě na dlouhá desetiletí poté zdrojem ohromné měkké síly. Ukázaly zemi jako hypermoderní industriální ekonomiku, která se jen dvě dekády po zcela zničující válce mohla směle rovnat s vyspělými západními demokraciemi.¹³³ Technické zázraky jako první vysokorychlostní vlak *šinkansen* nebo tokijský *monorail*¹³⁴ se blyštěly novotou a na Japonsko byly nastavené reflektory celého světa, aby ho ukázaly v tom nejlepším světle. Země tedy byla dokonce teprve v počátku strmého ekonomického růstu, který měl trvat ještě více než další dvě desetiletí.

Roku 2011, když země usilovala o pořádání dalších Olympijských her pro rok 2020 byla ale situace zcela jiná. Vleklá celosvětová ekonomická krize ještě zdaleka neustoupila, v zemi se střídala jedna vláda za druhou a během toho udeřila největší živelná katastrofa v historii země – velké zemětřesení v Tóhoku.¹³⁵ Národní duch, který se utápěl v pesimistických předpovědích budoucnosti bezesporu potřeboval vzpruhu, kterou měly ony Olympijské hry být. Měly ukázat světu, že Japonsko je stále velmoc, se kterou je třeba počítat. Představit novou tvář země v 21. století, která jde dále než u stereotypů jako manga, suši nebo samurajové. Zároveň bývalý japonský premiér Šinzó Abe a jeho LDS¹³⁶ chtěly zvýšit povědomí o sportu a prezentovat Japonsko jako sportovní velmoc.¹³⁷ Sport je jedním z klíčových prvků měkké síly, a přestože

¹³¹ OHNESORGE, Hendrik. *Soft Power: The Forces of Attraction in International Relations*. s.176.

¹³² Tokijská olympiáda se nakonec kvůli pandemii covid-19 konala roku 2021, ale jméno 2020 jí zůstalo.

¹³³ Tokyo 1964 Olympic games. Japanese Olympic committee - oficiální web [online]. [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://www.joc.or.jp/english/historyjapan/tokyo1964.html>.

¹³⁴ Jednokolejový vlak pohybující se na speciální vyvýšené dráze nad městem.

¹³⁵ History of Japan's bids for Olympic games. Japanese Olympic committee - oficiální web [online]. [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: https://www.joc.or.jp/english/historyjapan/history_japan_bid.html.

¹³⁶ Liberálně demokratická strana.

¹³⁷ Message from Prime Minister Shinzo Abe. Portál japonského ministerstva ekonomiky, obchodu a průmyslu – METI [online]. 2014 [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: https://www.meti.go.jp/english/policy/economy/human_resources/pdf/201405_primeminister_message.pdf.

Japonsko je ve spoustě sportovních disciplín relativně dobře reprezentováno, přece jen zaostává za zeměmi jako je Velká Británie, Francie nebo Německo. Pro srovnání na Olympiádě v brazilském Riu De Janeiru získala japonská reprezentace dohromady 12 zlatých medailí, zatímco reprezentace ze Spojeného Království celých 27, přičemž populace Japonska je více než dvojnásobná.¹³⁸

Tokio 2020 bylo navíc jednou z klíčových událostí pro zvýšení cestovního ruchu v Japonsku, který za poslední dekádu strmě rostl a měl být jednou z nových způsobů ekonomické revitalizace. Japonská vláda si dala pro rok 2020 ambiciózní cíl 30 miliónů zahraničních návštěvníků, který se zdál díky číslům z minulých let dosažitelný.¹³⁹ Pandemie covid-19, ale udělala všem těmto snům konec a tokijské hry byly nejprve přesunuty, aby se následující rok konaly za všeobecného mezinárodního nesouhlasu a bez diváků. Potenciál, který měly pro vybudování japonské měkké síly byl tedy zcela nenaplněn.

Pokud byla japonská olympiáda kvůli množství skandálů mezinárodním fiaskem, ze kterého Japonsko vyšlo spíše s ostudou, pak olympiáda Peking 2022 se nedá nazvat jinak než naprostou katastrofou z pohledu mezinárodního PR a diplomacie. Jen málokterá mezinárodní sportovní událost vyvolala tolik kontroverze, a dokonce přímého bojkotu nejen ze strany veřejnosti, která ani nebyla na hry kvůli údajné bezpečnosti vpuštěna, ale i samotných vládních představitelů celé řady západních politiků, ale i ostatních asijských států.¹⁴⁰ Předchozí hry v roce 2008 byly přitom pro Čínu z hlediska měkké síly extrémně úspěšné. Čína se na začátku tohoto tisíciletí enormně ekonomicky zvedala, rozšiřovala svůj vliv a díky nově vytvořenému systému Konfuciových institutů ukazovala světu spíše svou vlídnější tvář. OH Peking 2008 byly další skvělou příležitostí pro čínskou propagandu, jak dát světu a co bylo možná ještě důležitější, občanům samotné Číny, že s touto zemí je třeba počítat. Čínským státem vytvořený systém podporující sportovce k výkonům na hranici jejich fyzických možností, designovaný opět pro co nejlepší prezentaci Číny světu ukázal, že země je gigantem i ve sportu.¹⁴¹ Na druhou stranu v posledních letech Čína na poli měkké síly spíše ztrácela, jak jsme si ukázali i v této

¹³⁸ RIO 2016 MEDAL TABLE. Oficiální stránka Mezinárodní olympijské komise [online]. [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://olympics.com/en/olympic-games/rio-2016/medals>.

¹³⁹ Strengthening service systems for tourists until the recovery of inbound tourism. JETRO – Japonská agentura pro podporu obchodu [online]. [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: https://www.jetro.go.jp/en/invest/attractive_sectors/tourism/government_initiatives.html.

¹⁴⁰ DE PULFORD, Luke. China's Olympics have been a catastrophic failure. The telegraph [online]. 2022 [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/2022/02/15/chinas-olympics-have-catastrophic-failure/>.

¹⁴¹ GRIFFITHS, James. The 2008 Olympics was a soft power victory for Beijing. A successful Games in 2022 could validate its authoritarian system. CNN [online]. 2021 [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2021/02/21/asia/beijing-olympics-2008-2022-soft-power-dst-intl-hnk/index.html>.

práci. Z nedávných jizev na PR obrazu Číny můžeme zmínit ostře mediálně sledovanou genocidu Ujgurů a dalších minorit,¹⁴² potlačení nezávislosti a demokracie Hongkongu, otevřená diplomatická agrese vůči Tchaj-wanu, dlouhodobý problém Tibetu a ekonomické šikanování malých států, které se vyslovily pro podporu demokracie v Číně jako Litva.¹⁴³ Všechny tyto obecné problémy, spolu s otevřenou obchodní válkou, kterou vede s Čínou USA způsobily, že celá řada zemí hry z oficiálního pohledu bojkotovala.

Z popudu americké administrativy v čele s prezidentem Bidenem tak pekingské hry, oficiálně právě kvůli genocidě etnických minorit a řadě dalších důvodů s čínským režimem bojkotovaly v podstatě všechny země EU, severní Ameriky, Afriky a Oceánie.¹⁴⁴ Pro tuto práci je relevantní hlavně nepřítomnost japonského premiéra Kišidy a především indonéskeho prezidenta Jokowiho. Ne všechny státy, které nevyslaly své zástupce tak učinily, aby ukázaly spojení s USA a Západem, důvodů byla ve skutečnost celá řada, od obav z pandemie přes fakt, že zimní OH jednoduše nejsou pro řadu zemí důležité, protože zde nesoupeří žádní jejich atleti, tropická Indonésie budiž příkladem. Přesto tyto OH svým způsobem do určité míry ukázaly geopolitické rozdělení světa na rusko-čínskou sféru vlivu a státy stojící v nějaké formě opozice vůči nim.

¹⁴² FINNEGAN, Ciara. The Uyghur Minority in China: A Case Study of Cultural Genocide, Minority Rights and the Insufficiency of the International Legal Framework in Preventing State-Imposed Extinction. *Laws* [online]. 2020, 9(1) [cit. 2022-04-13]. ISSN 2075-471X. Dostupné z: doi:10.3390/laws9010001.

¹⁴³ DOLEJŠÍ, Milan. Čína se hněvá. Tchaj-wan se zúčastní Bidenova summitu a navštíví jej litévští představitelé. *ČT24* [online]. 2021 [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3404702-cina-se-hneva-tchaj-wan-se-zucastni-bidenova-summitu-a-navstivi-jej-litevstvi>.

¹⁴⁴ Beijing Winter Olympics boycott: Why are the Games so controversial? BBC [online]. 2022 [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/explainers-59644043>.

2.4. Politické zdroje měkké síly

Vedle kultury je dalším primárním zdroje měkké síly země její politická reprezentace. Země, které dokážou umně využívat tzv. veřejnou diplomacii neboli diplomacii zaměřenou na široké zahraniční publikum díky tomu mohou významně zlepšit postavení dané země v jiné zemi. Japonská politika pacifismu je z hlediska generování měkké síly pro zemi velkou výhodou, naopak pro Čínu je logicky její expanzivní a agresivní politika jedním z největších překážek pro vybudování důvěry a strategických partnerství na kterých měkká síla bytostně stojí.¹⁴⁵ Příkladem může být již zmíněná kooperace mezi japonským a indonéským námořnictvem v otázce o obrany teritoriálních vod Indonésie.¹⁴⁶ Čína na tomto poli v poslední době spíše ztrácí.

2.4.1. Aktéři čínské a japonské zahraniční politiky

Čínská zahraniční politika obecně je vytvářena složitým mixem politických a armádních institucí. Na vrcholu pyramidy stojí tzv. politbyro, což je nejvyšší seniorní orgán komunistické strany, který kromě toho rozhoduje v podstatě o všech důležitých otázkách státu. Dalším významným orgánem je Státní rada Čínské lidové republiky, tvořená ministry, náměstky a sekretáři. Tento orgán, kterému předsedá čínský premiér a oficiálně má být hlavní exekutivní mocí ve státě, je zodpovědný za běžnou zahraničně-politickou agendu. Je oficiálně schválen Všečínským shromážděním lidových zástupců neboli čínským parlamentem. Ten je zároveň oficiálně nejvyšší a nejdůležitější čínskou institucí. Ve skutečnosti je ale výběr členů vlády v podstatě striktně v diki seniorních členů komunistické strany Číny a tajných jednání mimo oficiální kruhy. Neformální předem domluvená stanoviska jsou obecně hlavní charakteristikou čínského politického systému.¹⁴⁷ V této spletité síti, kde osobní kontakty a to, že má daný politik důležitého patrona, jsou často mnohem důležitější pro úspěch než třeba reálné

¹⁴⁵ KALIMUDDIN, Mikail. Soft Power in China's Security Strategy. Strategic Studies Quarterly [online]. Air University press, 2018, 12, 114-141 [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/26481912?seq=1>.

¹⁴⁶ STRANGIO, Sebastian. Japan Could Deliver 8 Cutting-Edge Frigates to Indonesia. The Diplomat [online]. 8.4.2021 [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2021/04/japan-could-deliver-8-cutting-edge-frigates-to-indonesia/>.

¹⁴⁷ FIDDLER, Connon. The 3 Pillars of Chinese Foreign Policy: The State, the Party, the People: China's foreign policy apparatus is much more than just the Ministry of Foreign Affairs. The Diplomat [online]. 2021 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2021/02/the-3-pillars-of-chinese-foreign-policy-the-state-the-party-the-people/>.

schopnosti nebo talent je samozřejmě těžké uspět s jakoukoliv ideově zaměřenou politikou.¹⁴⁸ V realitě je tedy čínská zahraniční politika mixem zájmů mocných jednotlivců a j zájmových skupin jako velké státní korporace nebo armádní složky.

Na druhé straně japonská zahraniční politika je především v dikci Ministerstva zahraničí a japonské vlády obecně. Hlava státu, japonský císař má pouze ceremoniální funkci a účastní se zahraniční politiky hlavně jako pasivní aktér. Politická moc v Japonsku je ve velké míře ovlivněna takzvaným železným trianglem, který tvoří velké japonské korporace nebo jinak průmyslové lobby, byrokratický aparát, a nakonec Liberálně demokratická strana, která má v Japonsku vládní monopol v podstatě po celou dobu od roku 1954 s krátkými přestávkami, kdy byla u moci japonská levice.¹⁴⁹ Velké korporace proto mají značný vliv i na směřování japonské zahraniční politiky, s tím, že spojení byznysu a politiky není v této zemi nic neobvyklého.¹⁵⁰

2.4.2. Politické vztahy Indonésie s Japonskem

Od katastrofické války v Tichomoří je politická pozice Japonska v Indonésii soustavně budována na principu mírové kooperace. Po zotavení japonské ekonomiky v průběhu 60. let začali Japonci opět agresivně ekonomicky pronikat do oblasti, což se setkalo s odporem části populace. Indonéská inteligence viděla, že Japonci při investování do Indonésie, preferují jednání s etnickými Číňany, kteří byli historicky považováni za obchodnickou vrstvu obyvatelstva. Zároveň bylo pro vzdělané Indonésany jasné, že japonské podniky příliš silně konkurují těm domácím, což vedlo k tomu, že se domácí průmysl nemohl vyvinout, natož se zahraničím konkurovat. Toto vedlo k sérii nepokojů jak proti-japonských, tak proti-čínských nálad kolem roku 1974.¹⁵¹

Následně ale každá generace poválečných japonských premiérů nějakým způsobem přispěla k vybudování dnešních relativně velmi dobrých vztahů mezi oběma zeměmi. Patrně největší zásluhu na tom měl ministerský předseda Fukuda Takeo, který v roce 1977 přednesl ve filipínské Manille projev, ve kterém jednoznačně odsoudil japonskou agresi za druhé světové

¹⁴⁸ LI, Cheng. Chinese politics in the Xi Jinping era: Reassessing Collective Leadership. Washington: Brookings Institution Press, 2016. ISBN 9780815726920.

¹⁴⁹ GAUNDER, Alisa. The Routledge handbook of Japanese politics. London: Routledge, 2011. ISBN 978-0-203-82987-5.

¹⁵⁰ ZAKOWSKI, Karol, Beata BOCHORODYCZ a Marcin SOCHA. Japan's Foreign Policy Making [online]. 2018 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: doi:10.1007/978-3-319-63094-6

¹⁵¹ SAHRASAD, Herdi a Muhammad RIDWAN. The Malari 1974, Press and the Soeharto's New Order: A Historical Reflection on Student Movement in the Authoritarian Era. Budapest International Research and Critics Institute (BIRCI-Journal): Humanities and Social Sciences [online]. 2020, 3(4), 2796-2806 [cit. 2022-04-06]. ISSN 2615-3076. Dostupné z: doi:10.33258/birci.v3i4.1289

války a zavázal se k budování vztahů se zeměmi postiženými japonským expansionismem na vzájemné důvěře a pochopení. Fukuda se také zavázal zvýšit rozvojovou pomoc a kooperaci v rámci programů ODA a zvýšit objem prostředků, které japonská vláda poskytovala ADB – Asijské rozvojové bance, která poskytuje asistenci ve formě nízko úročených půjček rozvojovým zemím jako Indonésie. Fukuda také zdůraznil důležitost ASEANu jako partnera pro budoucí dialog a pomohl tak jeho legitimizaci na poli mezinárodní politiky.¹⁵² Politické klima konce 70. let bylo pro oteplování vztahů s Japonskem v Indonésii příhodné. Suhartova administrativa se jasně a ostře vymezovala proti komunistické Číně a Japonsko, které bylo jen těsně před vrcholem své ekonomické síly najednou Indonésie vnímala jako ideálního politického i ekonomického partnera. Jinými slovy, Japonci měli peníze a prostředky a politicky nebyli nyní vnímáni jako hrozba. V průběhu Suhartova režimu se tedy Japonsko těšilo relativní přízni a loajalitě indonéské vládní garnitury.

V roce 1998 přišla asijská finanční krize, která zasáhla Indonésii velice silně. V důsledku této krize v zemi propukly nepokoje, které skončily svržením Suhartova režimu.¹⁵³ Japonsko bylo krizí postiženo také velmi silně, provázanost japonské ekonomiky s ekonomikami jihovýchodní Asie a speciálně s Thajskem, kde krize původně začala, byla silná. Po pádu Suharta ale na druhou stranu politické vztahy s Japonskem tolik poškozeny nebyly. Suhartův nástupce Habibie, který nastartoval proces demokratizace Indonésie, byl totiž původně členem jeho administrativy. Na poli zahraniční politiky proto v mnohém pokračoval v Suhartově odkazu, takže i v orientaci na Japonsko. Nemalý vliv na japonsko-indonéské vztahy měl z počátku svého prezidenství v roce 2014 také současný prezident Jokowi. Jokowi obratně manipuloval mezi příkloněním se k Číně i Japonsku, ale minimálně v počátku po jeho zvolení nastal velký přísun japonského kapitálu do země, především v oblasti výroby automobilů, chovu dobytka a obecně zemědělství.¹⁵⁴

Pokud se podíváme současnou japonskou zahraniční politiku, je současný premiér Kišida oproti svým posledním dvěma předchůdcům Abemu a Sugovi zástupce středové umírněné frakce v japonské vládnoucí strany LDS zvané *kóčikai*. Tato frakce navazuje na odkaz jednoho z nejvýznamnějších japonských poválečných ministrů Ikedy Hajata, který byl pokračovatelem pacifistické mírové politiky Jošidy Šigerua. Pro Japonsko, které je v posledních

¹⁵² LAM, Peng Er. Japan's Relations with Southeast Asia: The Fukuda doctrine and beyond [online]. 2012 [cit. 2022-04-13]. ISBN 978020310155.

¹⁵³ VAN ZANDEN, Jan Luiten. Economic history of Indonesia, 2012, s. 199-210.

¹⁵⁴ Jokowi courts investment during Japan and China visits. Economist Intelligence [online]. 2015 [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: http://country.eiu.com/article.aspx?articleid=863024670&Country=Indonesia&topic=Politics&subtopic_4

letech svými sousedy kritizované pro zbrojení a uctívání odkazu militaristického režimu druhé světové války je Kišida zajímavou změnou, protože může nastavit do vyhrocených zahraničně politických otázek, jako např. Tchajwanská úžina nebo Jihočínské moře, klidný tón. Již v minulosti dokázal, že má k velkým geopolitickým tématům co říct, což dokazuje například jeho dlouhodobý aktivismus ve snaze tlaku na velmoci, aby omezily jaderný zbraňový arzenál. Jeho doposud největším úspěchem, coby ministra zahraničí bylo zorganizování návštěvy tehdejšího prezidenta USA Barracka Obamy v Hirošimě, čímž se Obama stal vůbec prvním americkým prezidentem, který toto místo navštívil.¹⁵⁵

2.4.3. Politické vztahy Indonésie s Čínou

Indonéska republika a ČLR měly v době svého vzniku relativně mnoho společného. Obě země vznikly z popela velkých impérií a jak v případě Indonésie, tak v případě ČLR se o jejich vznik neúmyslně zasloužilo Japonsko svou neúspěšnou koloniální expanzí.¹⁵⁶ Populace obou nově vzniklých států ale zároveň utrpěly japonským řádním v oblasti obrovské škody, jen na Jávě podle odhadů zemřelo v důsledky nucených prací a hladomoru přes 3 miliony osob. V Číně se odhaduje, že důsledkem války s Japonskem zemřelo dokonce až 20 miliónů osob. Po konce války v Tichomoří a druhé japonsko-čínské války se ale ČLR i Indonésie dostaly do dalších konfliktů, v případě ČLR to bylo pokračování občanské války mezi Čínskou republikou v čele s Kuomintangem a v případě Indonésie válka o nezávislost nad Nizozemskem. Indonéska republika i ČLR proto měly již ve své genetické výbavě silný anti-koloniální sentiment, ať už vůči evropským mocnostem, tak vůči Japonsku. Není proto divu, že Indonésie byla v roce 1950 vůbec první zemí v jihovýchodní Asii, která formálně navázala diplomatické vztahy s komunistickou ČLR.¹⁵⁷ První prezident Indonésie Sukarno nebyl sice přímo komunistou, ale vyjadřoval vůči čínskému státnímu zřízení jisté sympatie a zřejmě se ve své představě *marhaenismu*¹⁵⁸, tedy jakémusi „socialismu s indonéskou tváří“ inspiroval v Číně. Oba tyto směry socialismu tedy byly jakýmsi mixem mezi novým západním myšlením a východní kulturní tradicí.¹⁵⁹

¹⁵⁵ KINGSTON, Jeff. Is There a Kishida Doctrine?. The diplomat [online]. 2021 [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2021/12/is-there-a-kishida-doctrine/>.

¹⁵⁶ Tímto máme na mysli, že japonská expanze narušila staletí dlouho dominanci evropských kolonizátorů v oblasti a v případě ČLR zase natolik oslabil Kuomintang, proti kterému komunisté bojovali, že poté dokázali v čínské občanské válce zvítězit.

¹⁵⁷ SINAGA, Lidya Christin, ed. Six Decades of Indonesia- China Relations. 2018 s.2.

¹⁵⁸ Čisté indonésy ideový směr stavící do centra zájmu chudého rolníka jako nositele socialistické revoluce, naproti tradiční socialistické představě dělnického proletariátu.

¹⁵⁹ MORTIMER, Rex. Indonesian Communism Under Sukarno: Ideology and Politics, 1959-1965. 2006. ISBN 9789793780290. s. 81-83.

Významným posunem v oficiálních vztazích mezi Čínou a Indonésií byl rok 1955, kdy se čínský premiér Čou En-laj zúčastnil Sukarnem hrdě pořádané Bandungské konference asijských a afrických států.¹⁶⁰ Bylo to v podstatě poprvé v moderní historii, kdy se země mimo Evropu a Ameriku daly dohromady pro vytvoření nějaké formy mezinárodní iniciativy. Realita duopolarity studené války, ale dala vzniku, tomuto na první pohled nesourodému uskupení států, kde byla vedle asijských a afrických zemí zastoupena například i Jugoslávie. Následující dekáda se dá charakterizovat jako zlaté období indonésko-čínských vztahů. Sukarno byl vzhledem ke své expanzivní a agresivní politice, kdy nejprve anektoval západní Papuu a poté se pokoušel dokonce o inkorporaci nově vznikající Malajsie do Indonéské republiky, postupně ostrakizován západním společenstvím. Logicky proto hledal nejen ideologického, ale hlavně politického spojence jinde. Více a více tíhnul politicky k Pekingu a Moskvě, a dokonce ČLR osobně navštívil.¹⁶¹ ČLR, která se ale sama v této době zmítala následky ekonomické a humanitární krize, kterou způsobily maoistické experimenty 50. let a pomalu vstupovala do krize vyvolané kulturní revolucí. Měla tedy jen málo co nabídnout, ať už z pohledu ekonomického nebo vojenského.

Sukarna a jeho ideu národního socialismu podporovaného politickým islámem a armádou nakonec smetla výbušná směska politického extremismu komunistické strany Indonésie a opozice vůči ní ze strany armády a islámských organizací. Je spekulativní, do jaké míry měla ČLR prsty v nepovedeném státním převratu, o který se členové PKI¹⁶² pokusili, ale každopádně režim druhého indonéského prezidenta Suharta byl vůči Číně vyloženě nepřátelský. Politické čistky, které po roce 1965 v Indonésii nastaly měly na svědomí minimálně 500 000 mrtvých, především ze strany členů PKI, etnických Číňanů a jiných minorit.¹⁶³ Suhartův režim byl sice represivní, brutální a kleptokratický, ale Suharto a jeho věrní generálové byli spojenci západních mocností v čele s USA, které jim dávaly legitimitu na mezinárodním poli a Indonésie se z vyhnance na mezinárodní scéně stala opět plnohodnotným členem OSN. Zároveň se Indonésie otevřela zahraničnímu kapitálu a ten začal do země proudit ohromnou rychlostí především ze západu, ale hlavně především také ze strany největšího rivala ČLR v Asii, Japonska.¹⁶⁴

¹⁶⁰ SINAGA 2018, tamtéž.

¹⁶¹ MORTIMER, Rex tamtéž, s. 205-208.

¹⁶² Partai Komunis Indo.

¹⁶³ ROBINSON, Geoffrey B. *The Killing Season: A History of the Indonesian Massacres, 1965–66*. Princeton University Press, 2018. 208-210.

¹⁶⁴ VAN ZANDEN, Jan Luiten. *Economic history of Indonesia, 2012*, s. 175-176.

Suharto do velké míry opíral legitimitu svého režimu v domácí politické scéně na étosu boje proti komunismu, ČLR a etnickým Číňanům. Tyto tři skupiny byly podle Suharta a jeho stoupců hlavním důvodem proč Indonésie neprosperuje.¹⁶⁵ Určitým zlomem byl až rok 1985, kdy ČLR a Indonésie podepsaly memorandum o porozumění o vzájemném obchodu. 80. léta byla ostatně charakteristická jako patrně nejlepší období poválečných vztahů mezi USA, které byly Suhartovými hlavními spojenci a ČLR. Konec tomuto pak do jisté míry udělaly až události na náměstí Nebeského klidu v roce 1989, kdy nastalo definitivní utnutí snah o demokratizaci čínského komunistického režimu. Nicméně regionální důležitost Číny začala stoupat s tím, jak významnou začala na počátku 90. let hrát nejen v asijské, ale i světové ekonomice. V roce 1990 byly proto formálně obnoveny diplomatické kontakty mezi Pekingem a Jakarta.¹⁶⁶

Dalším velmi důležitým milníkem vztahů obou zemí byla Asijská ekonomická krize roku 1997. Investiční bublina, která zároveň způsobila nadhodnocení lokálních měn v Thajsku, Indonésii, ale i třeba Jižní Koreji způsobila po svém splasknutí obrovskou ekonomickou recesi, ze které se navíc špatnou ekonomickou politikou vlád zemí jako právě Indonésie stala vleklá krize. Následná hyperinflace, panika ohledně budoucnosti a obrovská nezaměstnanost navíc obnažily základní problémy politiky v prakticky neexistující sociální politice Indonésie.¹⁶⁷ Asijská ekonomická krize je zajímavá pro vtahy ČLR a Indonésie hned z několika faktorů a je krásným příkladem využití tvrdé ekonomické jako síly měkké. Stojí za povšimnutí, že přestože Japonsko výrazně přispělo svou monetární politikou k rychlejšímu ukončení této regionální krize, politicky z ní naopak více těžil Peking, který odolal tomu devalvovat svou měnu a tím pádem podpořit konkurenceschopnost domácích producentů.¹⁶⁸

Suhartův režim smetla právě občanská nespokojenost způsobená Asijskou ekonomickou krizí, ale jak tak u podobných revolucí bývá, staly se oběťmi poněkud paradoxně i ti, kteří s ní neměli mnoho společného. Hněv rabujících davů se z velké části zaměřil na etnické Číňany, kteří jsou tradičně chápáni jako bohatá a vzdělaná vrstva obyvatelstva Indonésie, a to i díky svému statutu obchodníku a vlastníků malých byznysů. Stovky obchodů bylo vyrabováno, několik desítek lidí zemřelo.¹⁶⁹ Samozřejmě to vyvolalo nesouhlasnou reakci čínského režimu, který historicky usiluje o kulturní sjednocení čínského obyvatelstva v celé jihovýchodní Asii. Tuto kartu používá nejen v Indonésii, která má největší čínskou diasporu na

¹⁶⁵ SINAGA, Lidya Christin, ed. Six Decades of Indonesia- China Relations. 2018 s.9.

¹⁶⁶ SINAGA, Lidya Christin, ed. Six Decades of Indonesia- China Relations. 2018, s.1.

¹⁶⁷ VAN ZANDEN, Jan Luiten. Economic history of Indonesia, 2012, s. 199-200.

¹⁶⁸ SUN, Jing. Japan's Shrinking ASEAN 'Soft Power'. The Diplomat [online]. 2012 [cit. 2022-04-14].

Dostupné z: <https://thediplomat.com/2012/08/japans-shrinking-asean-soft-power/>.

¹⁶⁹ VAN ZANDEN, Jan Luiten. tamtéž, s. 201.

světě, tak například i v Malajsii nebo v Singapuru.¹⁷⁰ Etnická menšina Číňanů je tak pro mezinárodní vztahy mezi Indonésií a Čínou zdrojem napětí, ale i potenciálním zdrojem měkké síly, který ale Čína kvůli historickým důvodům tolik neakcentuje.¹⁷¹

První a druhá dekáda tohoto století by se dala označit jako zlaté období budování čínské měkké síly jak v Indonésii, tak všude ve světě. Čína zažila v posledních dekadách velký ekonomický růst a to navzdory ještě větší kontrole obyvatelstva o omezování svobody projevu.¹⁷² Od nástupu Prezident Si, který v Číně vládne již od roku 2012 a systematicky upevňuje svou moc se v zahraniční politice Číny poměrně jasně agresivní tón. Tento asertivní až agresivní přístup k diplomacii se liší od jeho předchůdců, kteří se snažili prezentovat Čínu jako mírumilovnou neexpanzivní velmoc. Dokonce často pracovali třeba s konceptem měkké síly. Ať už se jednalo o Teng Siao-pchinga, Ťiang Ce-mina nebo Chu Ťin-tchaa, všichni se snažili prezentovat spíše vlídnější tvář čínského režimu. Naopak Si a jeho podřízení diplomaté na mezinárodní politické scéně v současnosti uplatňují něco, čemu se dá říkat „diplomacie vlčích-bojovníků“. Tito bojovníci jsou čínští diplomaté a jiní pracovníci ministerstva zahraničí, kteří Čínu „chrání“ před každým útokem či kritikou v diplomatické rovině a reagují na takovou kritiku až překvapivě útočným a nediplomatickým jazykem. Termín „Vlčí bojovník“ je původně z čínského akčního filmu *Zhàn Láng 2* neboli *Vlčí bojovník 2*, což je extrémně divácky úspěšný film z roku 2017, obsahující silně nacionálně-propagandistické prvky.¹⁷³ Tato „diplomacie vlčích bojovníků“ byla v poslední době dobře vidět na reakci čínského ministerstva zahraničí vůči Austrálii, která požadoval vyšetřit původ nákazy covid-19, která se poprvé vyskytla v čínském Wuhanu. Mluvčí čínského ministerstva zahraničí Zhao Lijian kromě toho, že kategoricky popřel jakékoliv spekulace o tom, že by virus mohl být uměle vytvořený v čínských laboratořích, také ostře, a dokonce osobně napadl australské politiky, kteří toto navrhovali. Dokonce pak na svém twitterovém účte umístil, jak se později ukázalo, falešnou fotografii australského vojáka, který drží nůž na krku dívce z Afghánistánu.¹⁷⁴

¹⁷⁰ BARABANTSEVA, Elena. Who Are “Overseas Chinese Ethnic Minorities”? China’s Search for Transnational Ethnic Unity. *Modern China* [online]. 2012, 38(1), 78-109 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: doi:10.1177/0097700411424565.

¹⁷¹ LAI, Hongyi a Yiyi LU, ed. *China’s Soft Power and International Relations* [online]. Routledge, 2012 [cit. 2022-04-14]. ISBN 978-0-203-12209-9. s.86.

¹⁷² Same Bed, Different Dreams: China and Japan as Soft-Power Rivals. Konishi, Weston S. 2013. 1, 2013, *Asia Policy*, Sv. 15, s. 141-145.

¹⁷³ ZHU, ZHIQUN. INTERPRETING CHINA’S “WOLFWARRIOR DIPLOMACY”. *Pacific forum* [online]. 2020 [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: https://pacforum.org/wp-content/uploads/2020/05/20200514_PacNet_26.pdf.

¹⁷⁴ TRYSTANTO. ‘Wolf-Warrior Diplomacy’: China’s Self-Defeating Diplomatic Strategy. *Foreign Policy Community of Indonesia chapter UGM* [online]. [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://fpciugm.medium.com/wolf-warrior-diplomacy-china-s-self-defeating-diplomatic-strategy-8a44814155ae>.

Přes výše uvedenou komplikovanost zahraniční politiky Číny je stále zahraničně-politická agenda, stejně jako ostatní důležité státní záležitosti direktivní a vysoce centralizovaná v rukou Prezidenta Si a jeho politbyra. Nejvýznamnější zahraničně-politickou iniciativou prezidenta Si je pak projekt *Belt-road-initiave*. Tato série infrastrukturních projektů, které by měly propojit centra světové ekonomiky – východní Asii a Evropu se má skládat ze dvou velkých projektů a sice pozemní nové hedvábné stezky, totiž série nových železnic, plynovodů, ropovodů a dálnic skrz většinou málo obydlená rozsáhlá území centrální Asie a námořní hedvábnou stezku, která má zase zajistit výstavbou strategických přístavů a zabezpečením námořních tras Číně dominanci ve světovém námořním obchodě v Indickém oceánu. Indonésie hraje v námořní variantě iniciativy BRI kritickou roli, protože několik světově nejdůležitějších námořních tras jako např. Malacká úžina přímo přiléhají do jejich teritoriálních vod.¹⁷⁵ Indonésie je tak součástí této iniciativy již od roku 2013, tedy od jejího samého začátku. Pro Indonésie je zapojení do takového projektu logické i z pohledu domácí politiky. Indonéský prezident Jokowi již v minulost představil program námořní dálnice¹⁷⁶ tedy jakési soustavy námořních cest, která by lépe propojila dnes často lodní i jinou dopravou dosažitelné části indonéského souostroví.¹⁷⁷ Budování nových přístavů a terminálů pro nákladní i osobní přepravu je tedy pro indonéskou politickou elitu velice pozitivně přijímáno a skýtá tím pádem i ohromný potenciál pro budování měkké síly. Protože se však zatím jedná z velké části pouze o vize a politické iniciativy, zůstává zatím u indonéské veřejnosti tento potenciál nenaplněn.

¹⁷⁵ DAMURI, Yose Rizal. The Belt and Road Initiative in Indonesia: Importance, Concerns and Issues on the Implementation: PERCEPTIONS AND READINESS OF INDONESIA TOWARDS THE BELT AND ROAD INITIATIVE: UNDERSTANDING LOCAL PERSPECTIVES, CAPACITY, AND GOVERNANCE. Centre for Strategic and International Studies [online]. 2019, 9-21 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/resrep25409.5>

¹⁷⁶ Indonéský Tol laut.

¹⁷⁷ Joko Widodo: Sea Toll Road Must Be Connected to Industrial Estates, including East Java Industrial Estates JIPE [online]. 2020 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://www.jiipe.com/en/home/blogDetail/id/191>

3 Přijímání Japonska a Číny v Indonésii

Doposud jsme se zabývali zdroji měkké síly Japonska a Číny v Indonésii. Nyní přejdeme k zhodnocení těchto zdrojů. K tomuto účelu sledujeme, jak v současnosti vypadá přijímání Japonska a Číny v Indonésii na příkladu současného dění v zemi, webového vyhledávání Indonésanů a sledováním toho, jak Indonésie hlasuje ve valném shromáždění OSN. Tyto metody nám mohou pochopit možnosti a slabiny měkké síly obou velmocí v Indonésii pro zhodnocení tolik, jak se vedou ve svém vzájemném soupeření o moc.

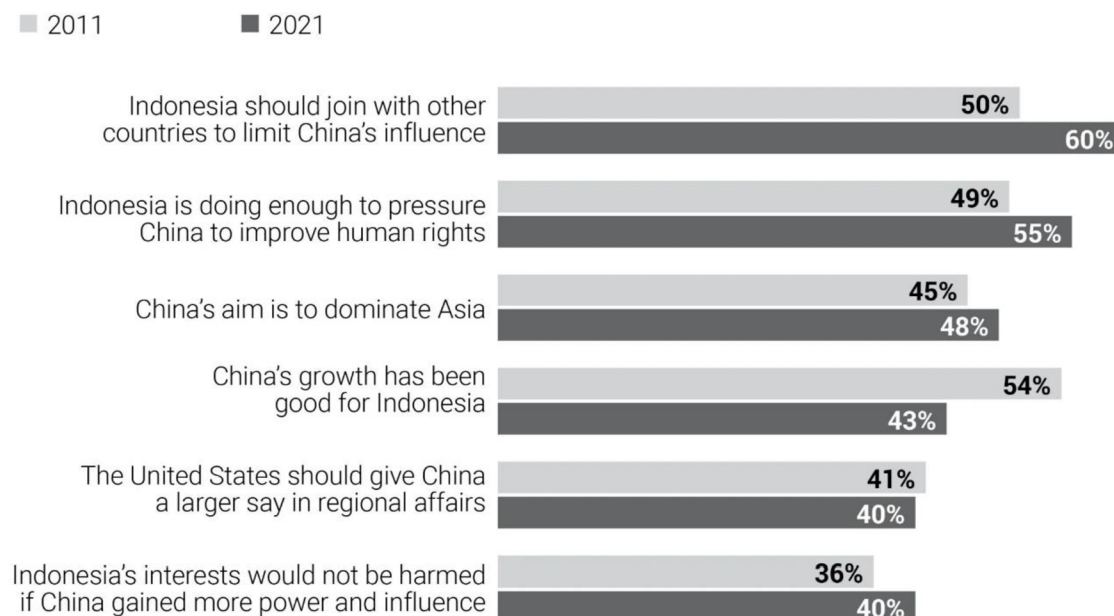
3.1. Přijímání Číny v Indonésii

Čínská měkká síla naráží v Indonésii na několik hlavních potíží, z nichž některé byly v této diplomové práci zmíněny, ale pro úplnost. Jedná hlavně o přirozenou nedůvěru indonéské veřejnosti pramenící z historické nedůvěry vůči Číně. Dále její špatný veřejný obraz související s image autoritativního a agresivního státu, který potlačuje práva svých vlastních menšin, mezi jinými třeba i s kulturně spřízněnými Ujgury.¹⁷⁸ Dále zde existuje důvodná obava z přílišné ekonomické dominance Číny, především na poli produktů denní spotřeby a jiného lehkého průmyslu, jehož příliv v posledních dvou dekadách silně poškozuje tuzemské indonéské producenty a v neposlední řadě také pozice čínské kultury samotné. Čína, přestože je již nějakou dobu jedním z hlavních ekonomických center světa, zůstává v indonéské populaci částečně viděna hlavně jako na tradice bohatá, ale přesto spíše rozvojová země a hlavní kulturní fenomény, které jsou s Čínou v Indonésii asociovány jsou nakonec tradiční medicína, bojové sporty. Čínská kuchyně je v Indonésii v podstatě všudypřítomná, a to až do té míry, že ji vlastně Indonésané nepovažují za něco exotického či lákavého jako například kuchyni japonskou, která se naopak těší velké oblibě zejména u mladší části populace. Většina indonéské veřejnosti dnes vyjadřuje názor, že by se Indonésie měla přidat k zemím, které se snaží limitovat čínský vliv a vnímání čínského vlivu, jako něčeho pozitivního pro Indonésii, se za poslední roku výrazně snížilo.¹⁷⁹

¹⁷⁸ Ujgurové jsou menšinou v čínské autonomní oblasti Sin-t'iang. V současnosti čelí etnické genocidě ze strany čínského státu. Jsou stejně jako většina obyvatel Indonésie muslimové.

¹⁷⁹ Lowy Institute. Charting their own course: How Indonesians see the world [online]. 2021 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://interactives.lowyinstitute.org/features/indonesia-poll-2021>.

Indonesian attitudes towards China

Source: Lowy Institute, Indonesia Poll 2021

SCMP

Obrázek 6. Postoj Indonéské veřejnosti k Číně.¹⁸⁰

Pokud se podíváme hlouběji na jednotlivé problémy přijímání čínské měkké síly a potenciálně tedy i vlivu v indonéské společnosti, zjistíme, že Čína samotná pracuje s konceptem měkké síly v posledních letech poměrně neobratně a sama si podkopává svou důvěryhodnost, základní věc pro získání pozitivního přijetí veřejností. Toto tvrzení se dá podpořit například příkladem ze současnosti, kdy Čína pro vytvoření svého pozitivního obrazu jako určitou kamufláž etnické genocidy Ujgurů v provincii Sin-ťiang pozvala představitele nejvýznamnějších indonéských islámských organizací do samotného Sin-ťiang na čínskou vládou sponzorované prohlídky koncentračních táborů, kde jsou Ujguři „převychovávaní“ tím způsobem, že je jim zakázáno praktikovat jejich náboženství, jazyk a kulturu obecně. Pozváním představitelů indonéských islámských organizací jako Nahdlatul Ulama, Muhammadiyah nebo Council Ulama Indonesia, možná Čína dokázala utlumit oficiální protesty a hromadný bojkot ze strany indonéské veřejnosti, ale opět tím podkopala svou možnost skutečně si získat běžné Indonésany, kteří často s utlačovaným kulturně sblíženým

¹⁸⁰ Lowy Institute. Charting their own course: How Indonesians see the world [online]. 2021 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://interactives.lowyinstitute.org/features/indonesia-poll-2021>.

etnikem sympatizují podobně jako například sympatizovali s Rohingy, utlačovanými vládou Myanmaru.¹⁸¹

3.2. Přijímání Japonska v Indonésii

Pokud bychom se podívali na přijímání Japonska indonéskou veřejností, v roce 2018 vidělo pozitivně Japonsko 68 % oslovených Indonésanů a pouze 16 % negativně,¹⁸² čímž se Indonésie řadí mezi nejvíce pro-japonské země na světě vedle třeba Filipín, Austrálie a USA, což jsou od konce války v Pacifiku další tradiční partneři Japonska. Populárním žánrem na indonéském Youtube je dnes například tzv. j-vlogging neboli vlogování ze života z Japonska, mezi příklady zmiňme například indonéského youtubera Jerome Polina, který měl v roce 2021 přes sedm miliónů sledovatelů na Youtube a působí jako významný popularizátor Japonska a japonštiny v Indonésii.¹⁸³ Kromě toho video a streamování obecně jsou další kanály, které napomáhají přijímání japonské kultury indonéskou veřejností, což v případě Číny, kde například Youtube oficiálně není k dispozici, není možné.

Indonéská veřejnost nevidí v Japonsku hrozbu pro národní veřejnost jako v Číně a dá se říct, že i z pohledu ekonomického je přijímání Japonska lepší než přijímání Číny. Indonésané vnímají, že Japonsko je významným zaměstnavatelem v zemi, díky stovkám výrobních podniků, které zde působí. Také mají v oblibě japonské značky potravin, elektroniky, automobilů či motorek. Japonsko nejvíce preferovanou studijní destinací pro vysokoškoláky,¹⁸⁴ japonská kultura je vedle té korejské a americké v zemi jednou z nejpůvodnějších a například současný ministerský předseda Japonska Kišida je hodnocen jako vůbec nejvíce důvěryhodný zahraniční lídr v regionu.¹⁸⁵

¹⁸¹ WANG, Maya a Andreas HARSONO. Indonesia's Silence over Xinjiang: One million Muslims detained. Mass surveillance. Political indoctrination. Separation of children. Human Rights Watch [online]. 2020 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2020/01/31/indonesias-silence-over-xinjiang>.

¹⁸² Pew Research Institute. Countries' views of Japan, Abe; Japanese views of China [online]. 2018 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/global/2018/11/12/countries-views-of-japan-abe-japanese-views-of-china/>.

¹⁸³ 4th year international student and social media influencer Jerome Polin aims to change Indonesia's education system. Waseda University [online]. 2021 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://www.waseda.jp/inst/weekly/news-en/2021/10/27/91833/>.

¹⁸⁴ V realitě ale nejvíce Indonésanů v zahraničí studuje v Austrálii, která pro Indonésii vypisuje celou řadu stipendií.

¹⁸⁵ Lowy Institute. Charting their own course: How Indonesians see the world [online]. 2021 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://interactives.lowyinstitute.org/features/indonesia-poll-2021>

3.3. Trendy ve vyhledávání

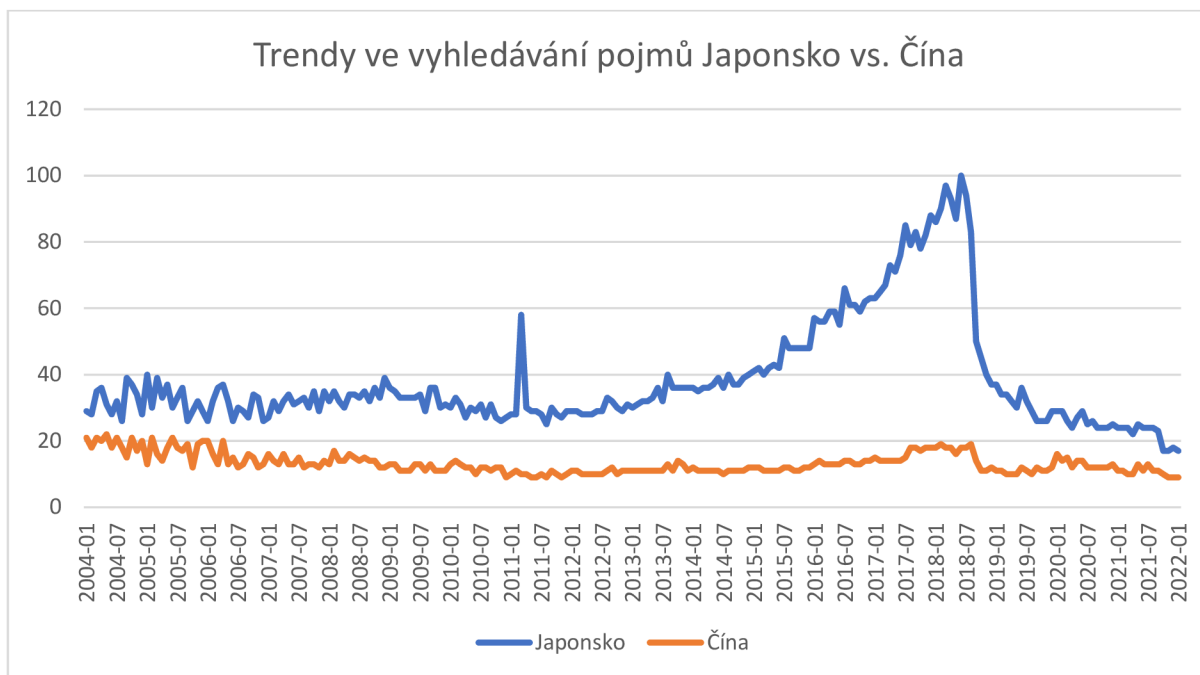
Kromě tradičních výzkumných metod na měření přijímání měkké síly konkrétní země jako jsou například rozsáhlá dotazníková šetření mezi populací dané země se v dnešní stále více a více internetové době dá pracovat také například s daty, které jsou volně dostupné na internetu. Jedním z takových poměrně jednoduchých, ale překvapivě kompaktních nástrojů je volně zcela přístupná služba Googlu zvaná Google Trends.

Tato aplikace umožňuje uživateli srovnávat počty vyhledávání v konkrétní geografické oblasti určitého klíčového slova a jeho asociací vytvořených na prediktivním modelu webového vyhledávače. Čísla, která Google takto veřejně publikuje ovšem nejsou přímo počty vyhledávání. Jedná se o relativní zájem uživatelů ve vyhledávání vzhledem k nejvyššímu bodu grafu pro danou oblast a dobu. Například hodnota 100 tedy jednoduše představuje nejvyšší popularitu daného výrazu a hodnota 50 to, že měl tento výraz popularitu pouze poloviční. Může teoreticky nastat situace, kdy vyhledávaný výraz je vyhledáván méně, ale hodnota 0 neznamená, že by nebyl vyhledáván vůbec, ale spíše že není dostatek dat pro výpočet relevantního poměru vzhledem k ostatním datům.¹⁸⁶ Limitace tohoto modelu je zřejmá – postihuje populaci, která je na internetu, a navíc specificky využívá služeb vyhledávače Google. Ale vzhledem k tomu, že v dnešní době využívá připojení k internetu denně více než 70 %¹⁸⁷ indonéské populace, přičemž toto číslo stále roste, a podíl Googlu na trhu vyhledávačů v Indonésii je zhruba 98 %¹⁸⁸, dá se říct, že vyhledávání na Google mají jistou relevantnost k tomu, jaká je národní značka Japonska nebo Číny v Indonésii.

¹⁸⁶ FAQ about Google Trends data. Support Google [online]. [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://support.google.com/trends/answer/4365533?hl=en>.

¹⁸⁷ DIGITAL 2021: INDONESIA. Data Re portal [online]. 2021 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://datareportal.com/reports/digital-2021-indonesia>.

¹⁸⁸ Search Engine Market Share Indonesia. Statscounter [online]. 2022 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://gs.statcounter.com/search-engine-market-share/all/indonesia>.

Obrázek 7. Trendy ve vyhledávání pojmů Japonsko vs. Čína v Indonésii.¹⁸⁹

Zdroj: Google Trends

Nyní přejdeme přímo k zadáním výrazu „Japonsko“ a jeho srovnáním s výrazem „Čína“. Pokud se tedy pozorně podíváme na zmíněný trend ve vyhledávání ve formě spojnicového grafu, který dobře ilustruje vývoj trendu všimneme si na první pohled, že Japonsko má obecně mnohem větší relativní průměr ve vyhledávání než v Čína. Jako jedna z prvních kritik tohoto modelu může čtenáře napadnout, že pojem „Čína“ třeba není vyhledáván tak často protože v indonéštině se častěji v souvislosti s Čínou používá výraz *tiangkok* ale není tomu tak. Google trends nabízejí možnost uživateli vybrat si relevantní asociaci v kontextu daného regionu na základě automatické překládání daného vyhledávaného pojmu do jazyka daného regionu.¹⁹⁰ Proto například, pokud bychom hledali v českém kontextu relativní četnost vyhledávání pojmu „Maďarsko“, Google by automaticky rozhodl, že uživatel z jiné země, kterého zajímá tento pojem měl na mysli skutečně tuto zemi jejíž název je v každém jazyce odlišný. Ve zkratce řečeno, umělá inteligence vyhledávače bere jazykovou specifičnost při ukazování asociací v klíčových slovech v potaz.

Vyšší čísla ve vyhledávání jsou v daném měsíci spojené vždy s událostí, která vynesla zemi do zostřeného zájmu světové veřejnosti obecně. V případě Japonska je například v březnu

¹⁸⁹ Japonsko vs. Čína [online]. [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: https://trends.google.com/trends/explore?geo=ID&q=%2Fm%2F03_3d,%2Fm%2F0d05w3.

¹⁹⁰ ROGERS, Simon. 15 tips for getting the most out of Google Trends [online]. 2021 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://blog.google/products/search/15-tips-getting-most-out-google-trends/>.

2011 vidět jasně zvýšený zájem o vyhledávání Japonska což souvisí s katastrofickým zemětřesením v oblasti Tóhoku a následnou jadernou katastrofou ve Fukušimě. Dále třeba zájem v létě 2018 jde připisat neméně tragickým záplavám, které postihly oblast Kansai a severní Kjúšú v této době.

Zajímavější může být ale ještě další vlastnost Google Trends a to sice, že ukazuje, jaká další klíčová slova nejčastěji v tomto případě Indonésané v souvislosti s Japonskem či Čínou vyhledávají. Pro Japonsko jsou to výrazy jako „video jepang“, „hot jepang“, „cewek jepang“, „gadis jepang“ nebo „japanese massage“. Všechny tyto výrazy mají společný jmenovatel, a to sice orientaci na japonské dívky, video a masáže. Další často vyhledávané výrazy jako „japan mom“ nebo „full video jepang“ signalizují, že častým cílem uživatelů indonéského internetu v souvislosti s Japonskem je pornografie, často opomíjená, ale možná jedna z vůbec nejsilnějších kulturních zdrojů měkké síly a v případě Japonska, která je obecně jednou z největších pornografií produkující zemí na světě obzvlášť.

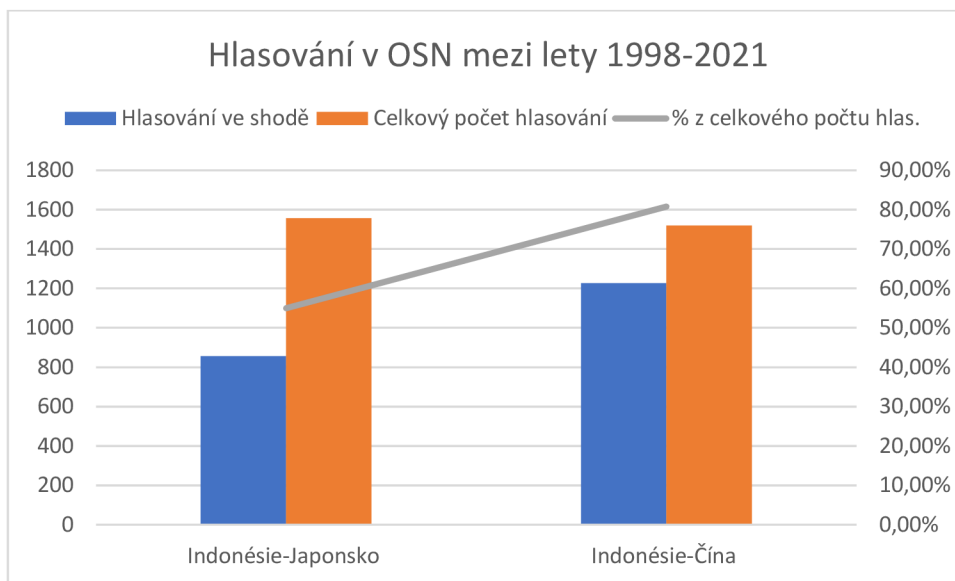
Na druhou stranu i Čína je často na indonéském internetu vyhledávána v souvislosti s videem. Příbuzné výrazy jsou například „sexxyyy bokeh china“ nebo „video full china“. Vzhledem k relativní četnosti trendů ve vyhledávání s Japonskem je ale čínské video pouze zlomkem vyhledávání. Na tomto místě je důležité zmínit, že v Indonésii jako muslimské zemi je pornografie na internetu poměrně silně cenzurována,¹⁹¹ což je ale ovšem případ i Číny.¹⁹²

3.4. Hlasování v OSN

Generální shromáždění OSN je formálně nejvyšším orgánem této organizace. Tento orgán je dnes základem mezinárodního systému ve smyslu toho, že to, jak v něm jednotlivé země hlasují, může do určité míry ukázat jejich zahraničně politickou orientaci. V rámci hlasování v OSN existují poměrně složité sítě různých aliancí, skupin zemí se s jedním společným zájmem nebo často i *ad hoc* nesourodé skupiny a jejich popis je mimo rozsah této diplomové práce. Je však zajímavé porovnat, jak často jednotlivé země v tomto případě Indonésie, Japonsko a Čína hlasují společně nebo proti sobě. Vzhledem k jasné historické orientaci Indonésie na Japonsko by se dalo očekávat, že bychom mohli vidět větší procento souhlasného hlasování mezi Japonskem a Indonésií oproti Číně, ale opak je pravdou.

¹⁹¹ Podle zákona číslo 44 sbírky z roku 2008 je internetová pornografie na zakázaná. INDONÉSIE. UNDANG-UNDANG REPUBLIK INDONESIA NOMOR 44 TAHUN 2008 TENTANG PORNOGRAFI. In: 2008, číslo 44.

¹⁹² NING, Yan Mai. China's tackling of online pornography: Puzzles, issues and trends [online]. 2011 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://www.econstor.eu/handle/10419/52343>.

Obrázek 8. Hlasování ve shodě mezi Indonésií a Japonskem/Čínou¹⁹³

Tento graf, vychází z dat mezinárodně-politického analytika profesora Erika Voetena, který dlouhodobě zkoumá volební mechanismy, korelace mezi tím, jak státy hlasují a obecně statistické modely související s volbou v OSN.¹⁹⁴ Ukazuje dvě dvojice zemí, a to sice Indonésii-Japonsko a Indonésii-Čínu. Modrý sloupec ukazuje, kolik celkově a procentuálně volily dané země ve shodě v uplynulých 23 letech od změny režimu v Indonésii. Vidíme, že Japonsko volilo v hlasováních v OSN za tuto dobu ve shodě tzv. stejně jako Indonésie asi v 55 % a naproti tomu Čína volila společně s Indonésií shodně ve zhruba 80 %. Protože historicky se celá řada témat týkala hlasování o palestínsko-izraelském konfliktu a různým koloniálním tématům, stála Indonésie a Japonsko často na opačné straně mezinárodního společenství, a naopak hlasovala podobně jako Čína. Ale jednotlivá hlasování by vyžadovala podrobnější interpretaci. Z těchto dat tedy můžeme interpretovat historický příklon v Indonésii v mezinárodně politických otázkách spíše k Číně než k Japonsku, ale tento příklon je třeba chápat v kontextu historické dichotomie mezi zájmy bloku nově industrializovaných zemí, kam můžeme řadit Čínu a Indonésii a volebního bloku vyspělých států jako země Západní Evropy, USA a Japonsko.¹⁹⁵

¹⁹³ VOETEN, Erik. United Nations General Assembly Voting Data. Harvard Dataverse [online]. [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://dataverse.harvard.edu/dataset.xhtml?persistentId=doi:10.7910/DVN/LEJUQZ>.

¹⁹⁴ FU, Yiqin. [online]. 2020 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://dataviz.yiqinfu.com/unview/>.

¹⁹⁵ VOETEN, Erik. Data and Analyses of Voting in the UN General Assembly [online]. 2009 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2111149.

Závěr

V této diplomové práci jsme analyzovali soupeření Japonska a Číny o měkkou moc v Indonésii. Důsledky tohoto soupeření o moc jsme si ukázali především na příkladu ekonomiky, společnosti, kultury a zahraniční politiky. Práce stanovila dvě základní výzkumné otázky, a to sice: „Existuje v současnosti významné japonsko-čínské soupeření o vliv z pohledu měkké síly v Indonésii?“ Na tuto základní otázku odpovídáme souhlasně, a to na základě přednesených ekonomických, kulturních, politických a dalších iniciativ o které jak Japonsko, tak Čína v Indonésii usilují. Každá z asijských velmocí má přitom trochu odlišné zájmy. Japonsku jde na základě evidencí, které jsme zjistili z výzkumu ekonomických aktivit japonských společností v zemi primárně o zajištění a ubránění své velmi silné pozice jako důležitého indonéského obchodního partnera.

V návaznosti na to jde Japonsku o zdroje důležitých surovin a získání Indonésie na svou stranu v geopolitických bezpečnostních otázkách jako je bezpečnost a volný pohyb v rámci námořní dopravy na pro Japonsko zcela klíčových námořních trasách. V neposlední řadě je také japonský zájem třeba sledovat v kontextu širšího americko-čínskému soupeření o pozice světové supervelmoci, kde Japonsko stojí na straně USA. Indonésie je opatrným spojencem USA, ale dlouhodobě významným a silným spojencem Japonska, které má již od konce 70. let a tzv. Fukudovy doktríny v Indonésii pevnou pozici a z nemuslimských zemí jistou výsadní pozici v indonéské zahraniční politice. Právě tato pozice je ale Čínou dnes ohrožována. Dále jsme si představili, jakými prostředky obě asijské velmoci v Indonésii pro upevnění svých strategických pozic používají. Byly ukázány aktéři japonské a čínské zahraniční politiky a měkké síly, kterými jsou v případě Japonska Ministerstvo zahraničních věcí, premiér, vládní organizace jako Japan Foundation, JETRO a další NGO a samozřejmě soukromé podniky a jednotlivci. V případě Číny je to především politbyro v čele s prezidentem Si, ministerstvo zahraničí, a hlavně různé státní a polostátní čínské firmy, které lobbují za lepší přístup a pozici na indonéském trhu, který skýtá do budoucna velkou perspektivu, jak jsme si také ukázali. Soupeření mezi Japonskem a Čínou je v ekonomické sféře dnes asi nejlépe vidět na snahách obou vlád o získání velkých infrastrukturních zakázek v Indonésii, ze kterých vychází v poslední době lépe spíše Čína, respektive čínské podniky. Japonsko má ale stále v Indonésii na poli ekonomické jasnou převahu v oblasti automobilového průmyslu, třebaže i

tato pozice je nahlodávána čínskými snahami, podobně jako kdysi čínské a korejské podniky dokázaly uspět na asijském trhu včetně Indonésie v segmentu spotřební elektroniky.

Japonsko je v Indonésie populární nejen jako obchodní partner, studijní a pracovní destinace, ale i také díky své popkultuře, která je široce přijímaná a hojně konzumovaná. Přijímání japonského vlivu není již dnes zatíženo hrozbou eventuálního bezpečnostního rizika jako v případě Číny, ale naopak Japonsko tvoří protipól a určitým způsobem vyvažuje dnes rostoucí čínský vliv. Fakt, že čínský vliv v oblasti roste, pokud ho budeme brát z neorealistického hlediska ve formě zvýšené vojenské aktivity, je v této práci zdůrazněn a dokládán na konkrétních případech. Zároveň s tím jsme si ukázali, že i ekonomický vliv na Indonésii se postupně zvyšuje. Čína má proto v poslední době úspěch spíše na poli ekonomickém. Naopak ztrácí na poli měkké síly z kulturního a politického pohledu. Což dokládáme nejen na příkladu omezeného působení její kultury a popkultury, ale také kvůli například stále silnějšímu autoritářství, nezvládnuté olympiádě a v Indonésii částečně rezonující genocidě muslimského etnika Ujgurů. Čína jako totalitní stát s omezenými mediálními kanály směrem ven má problém komunikovat svou populární kulturu vůči Indonésii, ale i zbytku světa. Navíc agresivní expanze jak vojenská, tak politická a ekonomická je něčím, co představuje do budoucna pro Indonésii bezpečnostní riziko. V neposlední řadě je třeba dodat, že v práci zazněl i argument čínského etnika v Indonésii, který poskytuje sice možný zdroj měkké síly a kooperace do budoucna, zatím však byl historicky spíše limitací rozvoje vztahů mezi dvěma zeměmi.

Pokud máme odpovědět na druhou otázku položenou v úvodu práce a to sice: „Pokud toto soupeření existuje, jak se projevuje a jaké jsou jeho důsledky v Indonésii?“ tak musíme konstatovat, že čínský vliv ve formě ekonomické síly se zvyšuje, oproti tomu japonskému, který spíše stagnuje a klesá. Nicméně na poli měkké síly generované kulturou, politikou, hodnotami a dalšími zdroji naopak Japonska stále zůstává jednou z nejvlivnějších asijskou zemí. Tato práce nepracovala jako komplexní studie měkké síly v Indonésii, protože ve skutečnosti existuje mnoho zemí, které na Indonésii dnes z pohledu měkké síly významně působí, ať už se jedná o novou popkulturní velmoc Asie Jižní Koreu oblíbenou zejména mezi mladšími Indonésany, nebo třeba Saudskou Arábii, která využívá svou ekonomickou a kulturní moc zase mezi více religiózním muslimským obyvatelstvem. Přesto se dá říct, že japonský jazyk, popkultura, jídlo a veřejná diplomacie dohromady dávají mix, který souboj o mysl a srdce Indonésanů i přes zmíněné limitace, vyhrává.

Resumé

This thesis examines dynamics of international relations between Japan, China in Indonesia. The aim of this theses is to explain soft power rivalry of Japan and China in Indonesia. The main theoretical framework for this thesis is the soft power, concept developed by neoliberal international relations scholar Joseph Nye. The author uses examples of concrete manifestations of both soft and hard power by both great Asian powers in Indonesia. More specifically is focusing on Sino-Japanese rivalry in terms of economic, culture and politics. Moreover, there is a focus on cultural sources of power and influence such as pop culture, food, and language teaching. Next chapter also explains to reader actual politic situation in regards of Chinese soft power and example of two Olympic games held respectively by Japan and China. In the last part author shows the reception of Japanese and Chinese influence in Indonesia itself through the qualitative analysis, internet search trends and voting in UNGA.

Keywords: soft power, international relations, Sino-Japanese rivalry, soft power instruments, Indonesian foreign policy

Zdroje

1. Literatura

1. DAVIS, Richard a Li JI. Challenges of a big data approach in mapping soft power. *The Routledge Handbook of Soft Power*. New York: Routledge, 2017, s. 104-122. ISBN 978-1-315-67118-5.
2. FLINT, Colin. *Introduction to Geopolitics*. Routledge, 2006. ISBN 9780415344937.
3. DREYER, June Teufel. *Middle Kingdom and Empire of the Rising Sun: Sino-Japanese Relations, Past and Present*. Oxford University press, 2016. ISBN 978-0-19-060359-5.
4. FAIRBANK, John King. *Dějiny Číny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998. *Dějiny států*. ISBN 80-710-6249-9.
5. GAUNDER, Alisa. *The Routledge handbook of Japanese politics*. London: Routledge, 2011. ISBN 978-0-203-82987-5.
6. GREEN, Michael. *Japan in Asia*. YAHUDA, Michael a David SHAMBAUGH. *International relations of Asia*. 978-0-7425-5738-3. Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, 2008, s. 170-187. ISBN 978-0-7425-5738-3.
7. GROOT, G. HASHIMOTO, Kayoko. *Japanese language and soft power in Asia* [online]. Springer Nature, s. 29-31 [cit. 2022-04-12]. ISBN 978-981-10-5086-2.
8. HALL, T. *An Unclear Attraction: A Critical Examination of Soft Power as an Analytical Category*. *The Chinese Journal of International Politics*. 2010, 3(2), 189-211. ISSN 1750-8916. Dostupné z: doi:10.1093/cjip/poq005
9. HASHIMOTO, Kayoko. *Japanese language and soft power in Asia* [online]. Springer Nature [cit. 2022-04-12]. ISBN 978-981-10-5086-2.
10. HUFF, Gregg. *World war II and Southeast Asia*. Cambridge: Cambridge University Press, 2020. ISBN 978-1-107-09933-3.
11. SIMPSON, Bradley, KAMMEN, D.A., ed. *The contours of mass violence in Indonesia, 1965-68: International Dimensions of the 1965-68 Violence in Indonesia* [online]. Honolulu, Asian Studies Association of Australia in association with University of Hawai'i Press., 2012 [cit. 2021-01-14].

12. KIDDER, J. Edward. Cambridge history of Japan vol. I.: Ancient Japan. 6. Cambridge university press, 1993, s. 97-100. ISBN 978-0-521-22357-7.
13. KIM, Samuel. The Evolving Asian System. YAHUDA, Michael a David SHAMBAUGH. International relations of Asia. 978-0-7425-5738-3. Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, 2008, s. 35-41. ISBN 978-0-7425-5738-3.
14. KUSUNOKI, Rika. Japanese Language for Trainee Nurses from Asia: The EPA Scheme as a Missed Opportunity. HASHIMOTO, Kayoko. Japanese language and soft power in Asia [online]. Springer Nature, s. 105-120 [cit. 2022-04-12]. ISBN 978-981-10-5086-2.
15. LAI, Hongyi a Yiyi LU, ed. China's Soft Power and International Relations [online]. Routledge, 2012 [cit. 2022-04-14]. ISBN 978-0-203-12209-9.
16. LAM, Peng Er. Japan's Relations with Southeast Asia: The Fukuda doctrine and beyond [online]. 2012 [cit. 2022-04-13]. ISBN 978020310155.
17. LEFFLER, MELVYN P. a ODD ARNE WESTAD, ed. The Cambridge history of Cold war [online]. Cambridge university press, 2010 [cit. 2020-10-24]. ISBN 978-0-521-83721-7.
18. LI, Cheng. Chinese politics in the Xi Jinping era: Reassessing Collective Leadership. Washington: Brookings Institution Press, 2016. ISBN 9780815726920.
19. LI, Mingjiang, ed. Soft power: China's emerging strategy in international politics. Lexington Books, 2009. ISBN 978-0739133774.
20. MICHAEL, Yahuda. The International Politics of the Asia-Pacific. 2019. ISBN 1138647071.
21. MORTIMER, Rex. Indonesian Communism Under Sukarno: Ideology and Politics, 1959-1965. 2006. ISBN 9789793780290.
22. NYE, Joseph. Soft Power: The Means To Success In World Politics. 2004. ISBN 1586483064.
23. NYE, Joseph. The future of power. New York: Public Affairs, c2011. ISBN 978-1-61039-069-9.
24. OHNESORGE, Hendrik. Soft Power: The Forces of Attraction in International Relations. Springer International, 2019. ISBN 978-3-030-29922-4.
25. PONDAAGA, Santanaya. Budaya populer otaku dan relasi Jepang-Indonesia. Jakarta, 2021. Diplomová práce. Universitas Kristen Indonesia.

26. REISCHAUER, Edwin O. a Albert M. CRAIG. Dějiny Japonska. Vyd. 2., dopl., dotisk [i.e. 3. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-513-5.
27. ROBINSON, Geoffrey B. The Killing Season: A History of the Indonesian Massacres, 1965–66. Princeton University Press, 2018. ISBN 9780691161389.
28. SINAGA, Lidya Christin. Six Decades of Indonesia-China Relations [online]. Springer International, 2018 [cit. 2022-04-11]. ISBN 978-981-10-8084-5. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/978-981-10-8084-5>
29. SINAGA, Lidya Christin. Six Decades of Indonesia-China Relations: An Indonesian Perspective. ISBN 978-981-10-8084-5.
30. TURCSANYI, Richard. Assertive Chinese Foreign Policy: The ‘Power-Shift’ Theory and the South China Sea. Springer International, 2018. ISBN 978-3319676470.
31. VAN ZANDEN, Jan Luiten. Economic history of Indonesia. New York: Routledge, 2012. ISBN 978-0-203-12619-6.
32. WATANABE, Yasushi. Soft power superpowers: Cultural and National Assets of Japan and the United States. M.E. Sharpe, 2008. ISBN 978-0-7656-2248-8.
33. WILKINSON, Paul. International Relations: A Very Short Introduction [online]. Oxford University Press, 2007 [cit. 2021-04-14]. ISBN 978-0192801579.
34. YAHUDA, Michael. Sino-Japanese Relations After the Cold War: Two Tigers Sharing a Mountain. Routledge, 2014. ISBN 9780415843089.
35. YAHUDA, Michael a David SHAMBAUGH. International relations of Asia. 978-0-7425-5738-3. Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, 2008. ISBN 978-0-7425-5738-3.

2. Elektronické články a webové zdroje

1. *Indonesia’s Development and Japan’s Cooperation : Building the Future Based on Trust*. JICA, 2018.
2. AMIN, Ruhul. The Rise of Indo- Pacific: Responses the Quad and ASEAN. *Electronic Journal of social and strategic studies* [online]. **2021**(2) [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: doi:10.47362/EJSS.2021.2211
3. ANHOLT, Simon. *Beyond the Nation Brand: The Role of Image and Identity in International Relations* [online]. 2011 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: doi:10.4337/9780857930842.00027

4. BARABANTSEVA, Elena. Who Are “Overseas Chinese Ethnic Minorities”? China’s Search for Transnational Ethnic Unity. *Modern China* [online]. 2012, **38**(1), 78-109 [cit. 2022-04-14]. ISSN 0097-7004. Dostupné z: doi:10.1177/0097700411424565
5. BLACOE, Andrew. Herbert Smith Freemills advises Sumitomo metal mining on completion of divestment deal in Indonesia. *Herbert Smith Freehills* [online]. Jakarta, 13.10.2020 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.herbertsmithfreehills.com/news/herbert-smith-freehills-advises-sumitomo-metal-mining-on-completion-of-divestment-deal-in>
6. COOPER, Richard. *Economic Aspects of the Cold War, 1962-1975* [online]. 2008 [cit. 2020-10-24]. Dostupné z: <https://dash.harvard.edu/handle/1/3677060>
7. DAMURI, Yose Rizal. The Belt and Road Initiative in Indonesia: Importance, Concerns and Issues on the Implementation: *Centre for Strategic and International Studies* [online]. 2019, 9-21 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/resrep25409.5>
8. DE PULFORD, Luke. China's Olympics have been a catastrophic failure. *The telegraph* [online]. 2022 [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/2022/02/15/chinas-olympics-have-catastrophic-failure/>
9. DJAFRI, Fatmawati a Lufi WAHIDATI. Study in Japan and the Motivation of Japanese Language Learners in Higher Educational Institutions in Indonesia. *IZUMI* [online]. 2020, **9**(2), 112-120 [cit. 2022-04-12]. ISSN 2502-3535. Dostupné z: doi:10.14710/izumi.9.2.112-120
10. DOLEJŠÍ, Milan. Čína se hněvá. Tchaj-wan se zúčastní Bidenova summitu a navštíví jej litevští představitelé. *ČT24* [online]. 2021 [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3404702-cina-se-hneva-tchaj-wan-se-zucastni-bidenova-summitu-a-navstivi-jej-litevstvi>
11. EVANS, Damon. Japanese partners eye Indonesian blue ammonia production. *Energy Voice* [online]. 24.3.2021 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.energyvoice.com/oilandgas/asia/309529/japanese-partners-eye-indonesian-blue-ammonia-production/>
12. FARINA, Felice. *Japan's gastrodiploamacy as soft power: global washoku and national food security* [online]. [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: doi:10.17477/jcea.2018.17.1.152
13. FIDDLER, Cannon. The 3 Pillars of Chinese Foreign Policy: The State, the Party, the People: China’s foreign policy apparatus is much more than just the Ministry of Foreign Affairs. *The Diplomat* [online]. 2021 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2021/02/the-3-pillars-of-chinese-foreign-policy-the-state-the-party-the-people/>
14. FINNEGAN, Ciara. The Uyghur Minority in China: A Case Study of Cultural Genocide, Minority Rights and the Insufficiency of the International Legal Framework in Preventing State-Imposed Extinction. *Laws* [online]. 2020, **9**(1) [cit. 2022-04-13]. ISSN 2075-471X. Dostupné z: doi:10.3390/laws9010001

15. FU, Yiqin. [online]. 2020 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://dataviz.yiqinfu.com/unview/>
16. GRIFFITHS, James. The 2008 Olympics was a soft power victory for Beijing. A successful Games in 2022 could validate its authoritarian system. *CNN* [online]. 2021 [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2021/02/21/asia/beijing-olympics-2008-2022-soft-power-dst-intl-hnk/index.html>
17. OISHI, Mikio, ed. *Contemporary Conflicts in Southeast Asia: Towards a New ASEAN Way of Conflict Management* [online]. Springer, 2016 [cit. 2022-05-03]. ISBN 978-981-10-0042-3. Dostupné z: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-981-10-0042-3>
18. HARRIS, Tobias. The Surprising Strength of Chinese-Japanese Ties: Tokyo Will Not Break With Beijing—No Matter What Washington Wants. *Foreign Affairs* [online]. 4.5.2021 [cit. 2022-04-06]. Dostupné z: <https://www.foreignaffairs.com/articles/china/2021-05-04/surprising-strength-chinese-japanese-ties>
19. HIGGS, ROBERT. *The Cold War Economy: Opportunity Costs, Ideology, and the Politics of Crisis* [online]. 1.8.1994 [cit. 2020-10-24]. Dostupné z: <https://www.independent.org/publications/article.asp?id=1297>
20. HUFF, Gregg. *World War II and Southeast Asia* [online]. 2020-10-05 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: doi:10.1017/9781316162934
21. CHITTY, Naren, Li Ji a Gary D. RAWNSLEY. *The Routledge Handbook of Soft Power* [online]. Routledge, 2017 [cit. 2021-02-27]. ISBN 978- 1- 315- 67118- 5.
22. KALIMUDDIN, Mikail. Soft Power in China's Security Strategy. *Strategic Studies Quarterly* [online]. Air University press, 2018, **12**, 114-141 [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/26481912?seq=1>
23. KINGSTON, Jeff. Is There a Kishida Doctrine?. *The diplomat* [online]. 2021 [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2021/12/is-there-a-kishida-doctrine/>
24. KUDO, Hiroshi. Osudný moment před pěti lety. Premiér Suga na první zahraniční návštěvě v úřadu o novém vývoji kauzy [v japonštině]. *J-cast news* [online]. 19.10. 2020 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://www.j-cast.com/2020/10/19396925.html?p=all>
25. KUSUMADEWI, Anggi. *CNN Indonesia* [online]. 2015, Nahlédnutí do čínských ambicí [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://www.cnnindonesia.com/ekonomi/20150823080358-92-73855/menyelisik-ambisi-china-incar-proyek-kereta-cepat-ri>
26. LEE, F. L. F. The Perceptual Bases of Collective Efficacy and Protest Participation: The Case of Pro-Democracy Protests in Hong Kong. *International Journal of Public Opinion Research* [online]. 2010, **22**(3), 392-411 [cit. 2022-04-13]. ISSN 0954-2892. Dostupné z: doi:10.1093/ijpor/edq023

27. Lowy Institute. *Charting their own course: How Indonesians see the world* [online]. 2021 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://interactives.lowyinstitute.org/features/indonesia-poll-2021/>
28. MCGREGOR, Katharine. Cold War scripts. *South East Asia Research* [online]. 2018, **24**(2), 242-260 [cit. 2021-01-14]. ISSN 0967-828X. Dostupné z: doi:10.1177/0967828X16649310
29. MENDELSON, Scott. Box Office: 'Wolf Warrior 2' Cracks 100 All-Time Biggest Grossers List. *Forbes* [online]. 2017 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/scottmendelson/2017/08/14/box-office-wolf-warrior-2-cracks-100-all-time-biggest-grossers-list/#7f1530bd43a4>
30. MULLEN, Andrew. What is RCEP, the world's largest free trade deal that is under way?. *China Macro Economy* [online]. 1.1.2022 [cit. 2022-04-06]. Dostupné z: <https://www.scmp.com/economy/global-economy/article/3161707/what-rcep-worlds-largest-free-trade-deal-under-way>
31. NING, Yan Mai. China's tackling of online pornography: Puzzles, issues and trends [online]. 2011 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://www.econstor.eu/handle/10419/52343>
32. NYE, Joseph. Soft Power and American Foreign Policy. *Political Science Quarterly* [online]. 2004, **119**(2), 255-270 [cit. 2022-04-12]. ISSN 00323195. Dostupné z: doi:10.2307/20202345
33. PEGAN, Giovanna. *International Marketing Strategy: The Country Of Origin Effect On Decision-Making In Practice*. Springer, 2020. ISBN 3030335879.
34. Pew Research Institute. *Countries' views of Japan, Abe; Japanese views of China* [online]. 2018 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/global/2018/11/12/countries-views-of-japan-abe-japanese-views-of-china/>
35. RAKHMAT, Muhammad Zulfikar. How China and Japan are competing over Indonesian car industry. *The Diplomat* [online]. 18.8.2021 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2021/08/how-china-and-japan-are-competing-over-indonesias-car-industry/>.
36. RAMADHANI, Nurul Fitri. Indonesia's vehicle industry to see more Chinese cars this year. *Xinhuanet* [online]. 2.1.2022 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <http://www.xinhuanet.com/english/asiapacific/20220201/326a07dbb3b1461bb024962155055490/c.html>
37. ROBINSON, Geoffrey. "Down to the Very Roots": The Indonesian Army's Role in the Mass Killings of 1965–66. *Journal of Genocide Research* [online]. 2017, **19**(4), 465-486 [cit. 2021-01-14]. ISSN 1462-3528. Dostupné z: doi:10.1080/14623528.2017.1393935

38. ROGERS, Simon. *15 tips for getting the most out of Google Trends* [online]. 2021 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://blog.google/products/search/15-tips-getting-most-out-google-trends/>
39. SAHRASAD, Herdi a Muhammad RIDWAN. The Malari 1974, Press and the Soeharto's New Order: A Historical Reflection on Student Movement in the Authoritarian Era. *Budapest International Research and Critics Institute (BIRCI-Journal): Humanities and Social Sciences* [online]. 2020, **3**(4), 2796-2806 [cit. 2022-04-06]. ISSN 2615-3076. Dostupné z: doi:10.33258/birci.v3i4.1289
40. SINGH, Abhijitha. Japan-China economic ties flourishing. *Sunday Guardian Live* [online]. 2.1.2021 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.sundayguardianlive.com/news/japan-china-economic-ties-flourishing>
41. STRANGIO, Sebastion. Japan Could Deliver 8 Cutting-Edge Frigates to Indonesia. *The Diplomat* [online]. 8.4.2021 [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2021/04/japan-could-deliver-8-cutting-edge-frigates-to-indonesia/>
42. SUN, Jing. Japan's Shrinking ASEAN 'Soft Power'. *The Diplomat* [online]. 2012 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2012/08/japans-shrinking-asean-soft-power/>
43. SUPRIYANTO, Atriandi. *Scrutinizing Indonesia's naval modernization plans* [online]. 2022 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://amti.csis.org/scrutinizing-indonesias-naval-modernization-plans/>
44. TANJUNG, Billa. Ini Dia 10 Film Asing Terbaik Pilihan Cineverse Tahun 2021. *Cineverse* [online]. 2022 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://cineverse.id/ini-dia-10-film-asing-terbaik-pilihan-cineverse-tahun-2021/>
45. TROTT, Paul. *Innovation Management and New Product Development 6th Edition*. 2016. ISBN 978-1292133423.
46. TRYSTANTO. 'Wolf-Warrior Diplomacy': China's Self-Defeating Diplomatic Strategy. *Foreign Policy Community of Indonesia chapter UGM* [online]. [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://fpciugm.medium.com/wolf-warrior-diplomacy-china-s-self-defeating-diplomatic-strategy-8a44814155ae>
47. VOETEN, Erik. United Nations General Assembly Voting Data. *Harvard Dataverse* [online]. [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://dataverse.harvard.edu/dataset.xhtml?persistentId=doi:10.7910/DVN/LEJUQZ>
48. VOETEN, Erik. *Data and Analyses of Voting in the UN General Assembly* [online]. 2009 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2111149
49. WANG, Maya a Andreas HARSONO. Indonesia's Silence over Xinjiang: One million Muslims detained. Mass surveillance. Political indoctrination. Separation of children. *Human*

- Rights Watch* [online]. 2020 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2020/01/31/indonesias-silence-over-xinjiang>
50. YUNIAR, Resty Woro. *Indonesians are growing wary of China and want to contain its rise, survey finds* [online]. 2022 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://www.scmp.com/week-asia/politics/article/3173142/indonesians-are-growing-wary-china-and-want-contain-its-rise>
51. ZAKOWSKI, Karol, Beata BOCHORODYCZ a Marcin SOCHA. *Japan's Foreign Policy Making* [online]. 2018 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: doi:10.1007/978-3-319-63094-6
52. ZHU, ZHIQUN. INTERPRETING CHINA'S "WOLFWARRIOR DIPLOMACY". *Pacific forum* [online]. 2020 [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: https://pacforum.org/wp-content/uploads/2020/05/20200514_PacNet_26.pdf
53. *Kereta Cepat Jakarta-Bandung* [online]. 2022 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://kcic.co.id/en/proyek/kereta-progres-pengembangan/>
54. *V plánu výstavby železnice upřednostňuje Indonésii Japonsko [v japonštině]* [online]. 2012 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://www.asahi.com/business/topics/asiaeye/TKY201205180270.html>
55. Indonesian president Jokowi takes bullet train ride as Japan looks to sell system. *Japan Times* [online]. 26.3. 2015 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://www.japantimes.co.jp/news/2015/03/26/national/politics-diplomacy/indonesian-president-takes-bullet-train-ride-as-japan-looks-to-sell-system/>
56. Indonesian patrol confronts Chinese ship in economic zone. *Asahi Shimbun* [online]. 2020 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://www.asahi.com/ajw/articles/13729961>
57. Indonesia - Flash report, Sales volume, 2019. *Marklines: Automotive industry portal* [online]. 2019 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: https://www.marklines.com/en/statistics/flash_sales/salesfig_indonesia_2019
58. *Indonesia asks Japan to invest in islands amid China standoff* [online]. 2020 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://asia.nikkei.com/Politics/International-relations/Indonesia-asks-Japan-to-invest-in-islands-amid-China-standoff>
59. Indonesia trade balance, exports and imports by country. *World integrated trade solution* [online]. [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/IDN/Year/2017/TradeFlow/EXPIMP/Partner/by-country>
60. Official Development Assistance (ODA). *OECD* [online]. 2021 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-standards/official-development-assistance.htm>
61. Belt and Road Initiative. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/beijing/cz/politika/vzajemne_vztahy/obor/index.html

62. *Indonesia woos Japan as China-led high-speed-rail project stalls*. *Asia Nikkei* [online]. [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://asia.nikkei.com/Business/Transportation/Indonesia-woos-Japan-as-China-led-high-speed-rail-project-stalls>
63. Global Flow of Tertiary-Level Students. *UIS UNESCO* [online]. [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <http://uis.unesco.org/en/uis-student-flow>
64. *Japan is losing its credibility among international students as a study destination, which could impact the country's ability to attract talented individuals*. [online]. 2021 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://japantoday.com/category/quote-of-the-day/japan-is-losing-its-credibility-among-international-students-as-a-study-destination-which-could-impact-the-country%E2%80%99s-ability-to-attract-talented-individuals>.
65. *China Remains the Only Country That Isn't Permitting International Students to Return* [online]. 2022 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://collegenews.org/china-remains-the-only-country-that-isnt-permitting-international-students-to-return/>
66. *Berapa Jumlah Pelajar Indonesia di Tiongkok?* [online]. 2019 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://databoks.katadata.co.id/datapublish/2019/11/21/berapa-jumlah-pelajar-indonesia-di-tiongkok>
67. *Indonesia tries to embrace Chinese language but problems persist* [online]. 2021 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://theconversation.com/indonesia-tries-to-embrace-chinese-language-but-problems-persist-165608>
68. Indonesia-Japan Economic Partnership Agreement. *Portál japonského Ministerstva zahraničí* [online]. [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/indonesia/joint0611-2.html>
69. *Japan Foundation Jakarta* [online]. [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://www.jpj.or.id/en/>
70. These 5 Japanese brands control 90% of Indonesia's car market. *Indonesia Investment* [online]. [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.indonesia-investments.com/news/todays-headlines/these-5-japanese-brands-control-90-of-indonesia-s-car-market/item8029>
71. Japan country profile. *World integrated trade solution* [online]. 2022 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/JPN/Year/2019/TradeFlow/EXPIMP/Partner/by-country>
72. Declaration of Cool Japan's Mission: Japan, a Country Providing Creative Solutions to the World's Challenges. *Portál programu japonské vlády Cool Japan* [online]. 2014 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: https://www.cao.go.jp/cool_japan/english/pdf/published_document4.pdf
73. Japan-China Relations (Basic Data). *Ministry of Foreign Affairs of Japan* [online]. 24.2.2022 [cit. 2022-04-06]. Dostupné z: <https://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/china/data.html>

74. Apa Itu AKB48. *JKT48* [online]. [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://jkt48.com/about/akb48>
75. Jokowi courts investment during Japan and China visits. *Economist Intelligence* [online]. 2015 [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: http://country.eiu.com/article.aspx?articleid=863024670&Country=Indonesia&topic=Politics&subtopic_4
76. *Portál Study in Japan* [online]. 2019 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: https://www.studyinjapan.go.jp/en/_mt/2020/08/date2019z_e.pdf
77. Tokyo 1964 Olympic games. *Japanese Olympic committee - oficiální web* [online]. [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://www.joc.or.jp/english/historyjapan/tokyo1964.html>
78. History of Japan's bids for Olympic games. *Japanese Olympic committee - oficiální web* [online]. [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: https://www.joc.or.jp/english/historyjapan/history_japan_bid.html
79. Message from Prime Minister Shinzo Abe. *Portál japonského ministerstva ekonomiky, obchodu a průmyslu - METI* [online]. 2014 [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: https://www.meti.go.jp/english/policy/economy/human_resources/pdf/201405_primeminister_message.pdf
80. RIO 2016 Medal Table. *Oficiální stránka Mezinárodní olympijské komise* [online]. [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://olympics.com/en/olympic-games/rio-2016/medals>
81. Strengthening service systems for tourists until the recovery of inbound tourism. *JETRO - Japonská agentura pro podporu obchodu* [online]. [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: https://www.jetro.go.jp/en/invest/attractive_sectors/tourism/government_initiatives.html
82. *Portál japonského Ministerstva vzdělávání, školství, kultury a sportu [v japonštině]* [online]. [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: https://www.mext.go.jp/content/20220330_mxt_gakushi02-1412692-01.pdf
83. *WEDA BAY NICKEL: THE EMERGENCE OF A LEADING PRODUCER OF NICKEL FERROALLOYS* [online]. [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.eramet.com/en/group/subsidiaries/weda-bay-nickel>
84. *Hostile Neighbors: China vs. Japan: View each other as arrogant, violent; disagree on WWII legacy* [online]. 2016 [cit. 2022-04-06]. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/global/2016/09/13/hostile-neighbors-china-vs-japan/>
85. Beijing Winter Olympics boycott: Why are the Games so controversial?. *BBC* [online]. 2022 [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/explainers-59644043>
86. *WTO* [online]. [cit. 2022-04-06]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/thewto_e/countries_e/china_e.htm

87. *Joko Widodo: Sea Toll Road Must Be Connected to Industrial Estates, including East Java Industrial Estates JIPE* [online]. 2020 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://www.jiipe.com/en/home/blogDetail/id/191>
88. *The Study on Development of Regional Railway System of Central Java Region in The Republic of Indonesia* [online]. 2009 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: https://openjicareport.jica.go.jp/pdf/11926052_01.pdf
89. 4th year international student and social media influencer Jerome Polin aims to change Indonesia's education system. *Waseda University* [online]. 2021 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://www.waseda.jp/inst/weekly/news-en/2021/10/27/91833/>
90. FAQ about Google Trends data. *Support Google* [online]. [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://support.google.com/trends/answer/4365533?hl=en>
91. Search Engine Market Share Indonesia. *Statcounter* [online]. 2022 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://gs.statcounter.com/search-engine-market-share/all/indonesia>
92. DIGITAL 2021: INDONESIA. *Data Reportal* [online]. 2021 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://datareportal.com/reports/digital-2021-indonesia>
93. *Japonsko vs. Čína* [online]. [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: https://trends.google.com/trends/explore?geo=ID&q=%2Fm%2F03_3d,%2Fm%2F0d05w3
94. *Indonesia's Development and Japan's Cooperation : Building the Future Based on Trust*. JICA, 2018